

PUŚCIĆ (1114) *vb pf*

inf puścić (275). ◇ *fut 1 sg* puszczę (62). ◇ *2 sg* puścisz (33). ◇ *3 sg* puści (68). ◇ *1 pl* puścimy (5) *OpecŻyw, LibMal, HistAl, BielKron, MWilkHist*, puściem (4), puściemy (1); -ém *GroicPorzRej, SkarŻyw, KlonŻal*; -ém : -émy *Oczko* (1:1); -ém (1), -(e)m (3). ◇ *2 pl* puściecie (1). ◇ *3 pl* puszczą (34). ◇ *praet 3 sg m* puściłem, -m puścił (7). ◇ *2 sg m* puściłeś, -eś, -ś puścił (14). *f* -ś puściła (1). ◇ *3 sg m* puścił (178). *f* puściła (17). ◇ *1 pl m pers* puściliśmy, -smy puścili (9), my puścili (1) *ZapWar*. ◇ *2 pl m pers* puściliście, -ście puścili (2). ◇ *3 pl m pers* puścili (80), puściły (1) *BielKron*. *subst* puściły (5). ◇ *plusq 3 sg m* był puścił (2) *Leop, CiekPotr*, puścił był (1) *GliczKsięż*. ◇ *3 pl m pers* byli puścili (1). *subst* puściły były (1). ◇ *imp 2 sg* puść (81). ◇ *1 pl* puścmy (9). ◇ *2 pl* puściecie (13), puście (1) *MurzNT*. ◇ *3 pl* niech puszczą (2). ◇ *1 du* puścwa (1) *RejZwierc* 159v. ◇ *con 1 sg m* puściłbych, bych puścił (10), bym puścił (6); bych *RejJóz, MurzNT, LubPs, RejZwierz, Mącz* (2), *RejAp, SkarKazSej*; bym *Leop, GostGosp, GrabowSet*; bych : bym *BibRadz* (1:1), *ActReg* (1:2). ◇ *2 sg m* byś puścił (5) *RejPos, Strum* (2), *CzechRozm, CiekPotr*, by puścił *BielKron* (2). ◇ *3 sg m* by puścił (42). *f* by puściła (3). ◇ *1 pl m pers* byśmy puścili (1), [byśmy puści(e)li]. ◇ *2 pl m pers* puścilibyście, byście puścili (3). ◇ *3 pl m pers* by puścili (17). *subst* by puściły (2). ◇ *con praet 1 sg m* bych był puścił (1). ◇ *2 sg m* puściłbyś był (1). ◇ *3 sg m* by był puścił (2). ◇ *impers praet* puszczono (28); -ono (3), -(o)no (25). [puściło się *cf* PUŚCIĆ SIĘ *praet 3 sg n.*], puszczono było (1); puszczono : puszczono było *BielKron* (6:1). ◇ *fut* puści się (1). ◇ *con* by puszczono (5); -ono (1), -(o)no (4). ◇ *part praet act* puściwszy (74).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVI (osiem z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

I. Transit. (1105) :

1. *Sprawić, że ktoś a. coś może się przemieścić; mittere Vulg, PolAnt, Mącz, Calag, JanStat, Cn; dimittere Miech, HistAl, PolAnt, Vulg, Mącz* (627) :

A. *O ruchu ludzi i zwierząt* (472) :

a. *Pozwolić komuś (rzadziej zwierzęciu) iść, gdzie chce; sinere Mącz, PolAnt, Vulg* [w tym: *kogo* (41), *co* (żywotne) (44), *co* (zwykle *Przen*) (5)] (437) :

α. *Pozwolić odejść, wypuścić* (291) : A potym iął Krolá żędác/ Chcąc też Grecyą oględác: By go raczył ná czas [= *na jakiś czas*] puścić *BierEz* G3v, Hv; *OpecŻyw* 71v; *HistJóz* D2; *LibLeg* 11/95v; *HistAl* C8, F6; *MurzNT* 121 *marg*; Rzekł tedy Dawid do Vryalía: Bądź że ielzche dziś przy mnie/ á iuthro cie pułfczę. *Leop* 2.Reg 11/12, 1.Reg 20/29, *Sap* 19/2; *OrzList* b3; Przeczżeś wždy ták táiemnie wćiekl á wykradłeś fię odemnie/ nic mi znác nie dawfzy/ gdyż bych był ciebie puścił z rádością/ z piofnkami/ z bębny/ y z Arfami. *BibRadz* *Gen* 31/27, *Ex* 9/35, 10/4, 7, 10, 1.Reg 6/6, *Tob* 10/8, *Mar* 11/6; *BielKron* 15v, 28v, 29v [5 r.], [84²]; *Mącz* 428a; *SarnUzn* D7v [2 r.]; gwałcili ią wízytkę noc/ áż do zaránku/ potym ią puścili gdy włchodzilá zorzá. *BudBib Iudic* 19/25, *Ex* 7/14, 8/2, *Cant* 3/4; *SkarŻyw* 348, 479, 480 [2 r.], 481, 490 [2 r.], 503; Zoftañ/ milé cię prośimy (*did*) Y vchwyći go zá płałzcz. (-) A náwet cię niepuścimy. By fię nam łtobą páfowác Tedyć dziś z námi nocowác. *MWilkHist* K2v; *GórnRozm* I3; *WujNT Ioann* 11/44; iż nie wíęcýy ieno ieden kmieć káždého roku z iedný wśi do drugiéy może fię przeniéść [...]. A któryby tákowého kmieciá niechciál puścić/ winę zwykłą przepádnie *SarnStat* 659 [*idem*] 927.

puścić do kogo (5): *RejWiz* 160; przeto [*Jakub*] prosił *Lábáná* [...] / áby go puścił do oycá z żonámi / z dzyećmi / s czeládzycá / y z dobytkiem. *BielKron* 15. Cf »puścić do swoich«.

puścić ku komu (1): y kazał ie [*Aleksander posłów Dariusza*] zafię ku panu puścić *BielŻyw* 151.

puścić za kim (1): drugié z miáftá wygnał [...]. Ci wkázuiąc częłtokroć do niego / áby żony / y dźieci ich zá nimi puścił / nie mogli tego v niego zykác. *KochWz* 142.

puścić jakiego [= w jakim stanie] (1): Iełlize ie pułzczę nie nálycone do domu ich / vftaná mi gdzye ná drodze *RejPos* 182.

puścić dokąd (13): Ach moy mily łynu / ij czemułmy cie do Ieruzalem puścili *OpecŻyw* 110v; *RejRozpr* H4v; *LibLeg* 11/154v; *BielKron* 106, 229v, 388v [2 r.]; Te nusquam mittam, Nie pułzczę cie nigdziey. *Mącz* 255b. Cf »puścić do domu«.

puścić skąd (6): *BierEz* C3v; *BielKron* 386v, 388v; *RejZwierc* 9v; [*faraon*] nie puścił łynow Izráelowych z ziemie łwey. *BudBib Ex* 11/10; *SkarŻyw* 87.

cum inf [= w jakim celu] (1): vprosiła łie v łtrożow áby iá puścili vmyć łie do rzeki. *BielKron* 106.

Ze zdaniem celowym [w tym: aby (3), że (1)] (4): *BibRadz Ex* 10/3; *SarnUzn* D7v; [*Mojżesz do faraona*:] Iehowá Bog Ebreyłki posłał mię do ćiebie mowiąc: puść lud moy że mi posłużá wpułzczý *BudBib Ex* 7/16, 8/1.

Zwroty: »puścić darmo, z próżnemi rękoma« = *vacuum dimittere PolAnt* [szyk zmienny] (1:1): By był Bog oycá mego / Bog *Abráhámow* / á boiaźn *Izááková* nie była przy mnie / theraz podobno puściłbyś mię był z próżnemi rękoma *BibRadz Gen* 31/42; iż [*Grzegorz III*] nigdy od łiebie człowieká iáłmużny żądáiącego dármo nie puścił *BielKron* 168.

»puścić do domu« [szyk zmienny] (5): *BielKron* 126v, 399; *RejPos* 182; *SkarŻyw* 503; który [*kmieć*] pośledzey przyiedzie / łkarác / y do domu po wzyłtkich puścić. *GostGosp* 44.

»puścić w drogę« (1): pocałowałzy go [*królowa Kandacja Aleksandra*] puściłá go w drogę dobrowolnie [*iussit illum abire*]. *HistAl* M.

»puścić na miejsce ich« (1): puścił ie [*gości swoich, przedtem wrogów*] *Izáák* łpokoynie ná miejsce ich [*dimisitque ... pacifice in locum suum*]. *Leop Gen* 26/31.

»puścić precz« (2): *HistJóz* E; Gdy łie żoná mężowi nie łpodoła [...] / ma iey dác łift nápiłány rozvodu á puścić iá precz *BielKron* 44v.

»od siebie puścić« = *deducere PolAnt* [szyk zmienny] (9): *OpecŻyw* 168v; *Leop Ier* 38 arg; *BibRadz Ex* 18/27; [*Bolesław Śmiały*] rycerłtwá od łiebie puścić niechćiał / ktorzy iuż łiedrn łat nie widáli żon łwych áni dzyatek. *BielKron* 348, 168, 388v; *Mącz* 371d; *SkarŻyw* 118; *ReszList* 174.

»puścić spokojnie« (1): *Leop Gen* 26/31 cf »puścić na miejsce ich«.

»puścić do swoich« (3): ktore [*niewiasty*] *Kolumbus* kazał vbrác w chędogie łzáty y darowác / potym ie wolno puścił do łwoich *BielKron* 441v, 441, 452v.

»puścić wolno, dobrowolnie« = *dimittere HistAl* [szyk zmienny] (15:1): *HistAl* C4v, M; *BibRadz Ex* 10 arg; puścił *Amurath* wolno *Krześciány* wziáwłzy zamek y miáfto. *BielKron* 249, 29, 29v, 88v, 121, 126v (10); *RejZwierc* 9v; *SkarŻyw* 490; że mu rołkażę / áby ćię po méy łmierći dobrze odpráwiono / y wolno pułczono. *KochAp* 5.

Przen (7) : *OpecŻyw* 20v; Nie pułzczę cię Pánie IEzu/ aż mi dałz [...] twoie błogofławieństwo
LatHar 235, 233.

puścić jakiego [= *w jakim stanie*] *dokąd* (1): Ciebie Kochánowłki złoty/ nieopłákánego Nie puściem
do przewozu y kráiu podziemnego. *KlonŻal ktv*.

Przysłowie: [*Miłości!*] mnie nieścześniego Z wźymá pusć do domu iáko z tárgu złégo [*sens: gdzie
nie ma targu, nie ma straty*]. *KochFr* 110.

a) Pozwolić umrzeć (2) :

Zwrot: »puścić w pokoju, z pokojem« (1:1): Tám go wzyáwłzy Symeon [...] ná ręce łwe/ rzekł:
Teraz Pánie pusć łługę swoiego s pokojem [*dimittis ... in pace Vulg Luc 2/29*] *BielKron* 138 [*przekład
tego samego tekstu*] *ArtKanc* C9v.

**αα. Uwolnić a. nie uwięzić lub nie wziąć do niewoli; pozwolić uciec; absolvere PolAnt; remittere Vulg
(185)** : *BierEz* I2v, Q4; bo wiecie iż mácie zwyczáy na święto między dwiema człowiekoma iédnego
pułcitz/ a drugiego vmorzytz. *OpecŻyw* 124, 69, 117, 118, 124 [2 r.], 124v [3 r.] (15); *ZapWar* 1524
nr 2193; *HistJóz* C4v; famego iáwłzy wziął w niewolą łancuchem złotim zwiázane⁸⁰, wźkózgo richło
zafię pułcił. *MiechGlab* 66, 30; *RejJóz* Kv, K2; *LibLeg* 11/163, 184v; powiedz ktho rzeczi the vkradł
theda czye pułczymy *LibMal* 1552/167, 1547/129; *RejWiz* 121v; *Leop Act* 13/3, 17/9; *RejZwierz*
12v, 13, 17, 26v; *BibRadz* 3.Esdr 4/7; Dymitrá władził do więzienia/ kthorego potym puścił y
przeprałzał. *BielKron* 428v, 16v, 17, 87v, 90, 170v (23); *SienLek* 52v; *HistRzym* 87v; puścił Damáná á
Pitiáfá ná tho mieysce pořádził. *RejZwierc* 92v, 149; iákoście wy zámýflili/ [...] złupiwlzy ie do nágá/
włzy/ noły/ porzezawłzy niktorym y puścić *BielSpr* 46, 38 [2 r.], 45v; *BudBib* I 199d marg, 2.*Mach*
12/25; *KochPs* 158; *SkarŻyw* 329 [2 r.], 436; *CzechEp* 24; Wezwawłzy tedy Apoštołow/ vbiwłzy
ie zákazáli/ áby nie mowili w imię Iefułowe: y puścili ie. *WujNT Act* 5/40, Act 17/9; *SiebRozmyśl*
H2, H3 [2 r.].

puścić komu [= *na czyje żądanie*] (12): *OpecŻyw* 124, 124v; *MurzNT Matth* 27/26, *Luc* 23/18,
Ioann 18/39; *RejZwierz* 20v; *BudNT Ioann* 18/39; *LatHar* 711, 712; A Piłat chcąc rzelzy dofyć
vczynić/ puścił im Bárábbalzá *WujNT Mar* 15/15, *Mar* 15/9, 11.

puścić dokąd (4): [*Stennius przyszedł do oblegającego miasto Pompejusa*] Ale iżem słýłzał iż fie
bierzefz miáftá tego dobywłzy żadnego nie żywić/ przyfzedłem [...]/ gdyż ci niewinni ludzie nicci
nie krzywi iedno ia [...]. Cefarz widząc onę łtháłość iego y vdárowawłzy go puścił go do miáftá y
miáfto wolnym vczynił *RejZwierc* 135; *KołakCath* A4. Cf »puścić do domu«.

puścić skąd (4): *BielKron* 243v; ktorym [*nasieniem, tj. Chrystusem*] łtarty łzátan dułze oycow s. [...] z
otchláni puścić mułiał. *SkarŻyw* 262. Cf »puścić z więzienia«.

puścić jak [= *w jakim stanie*] (4): Turecki Cefarz rozgniewał fie/ pořadzał pořly [...]/ puścił ie bofo
zebrawłzy łnich wźytko. *BielKron* 394v. Cf »puścić żywo«.

W przeciwstawieniu: »puścić ... wsadzić« (1): Pátrzał ktory s चुći pił/ tego puścić kazał/ A tego
ktory fie łtrzegł/ władzić go rołkazał. *RejZwierz* 35v.

Zwroty: »puścić do domu(-ow)« [*szyk zmienny*] (2): *Leop* 3.*Mach* 6/34; Gdy był w pořmániu/
nieprzýciáciele go do domu/ łłowu iego dułaiąc/ puścili *SkarKazSej* 669a.

»z łaskawością puścić« (1): kiedyście ich [Rzymian] niechcieli s łáfkáwością puścić/ nie żywćiefz s nich żadnego *BielSpr* 46.

»z [czyjej] mocy puścić« (1): Iezufie vczyń tu przedemną ktoré znamię/ albo dziw/ a flubuię tobie ijż [...] dá m cie z ijch mocy pućcitz. *OpecŻyw* 121.

»z niewolej puścić« (1): Plagiarius, [...] Też który fwiebodnego á wolno vrodzonego człowieká z niewoley puścić nie chce. *Mącz* 302c.

»na okup, za wykup puścić« [szyk zmienny] (2:1): fthich lyvdzy kthore bilo pobrano wnyevolyą dwadzyefczya ofsob pvfczono na okyp. *LibLeg* 11/140v; *BielKron* 332; *GórnDworz* Y8.

»w pokoju, spokojnie puścić« = *pacifice dimittere HistAl*; *cum pace dimittere Vulg* (1:1): czyńfz y rycerfthwo z wáfzych Amazonow wydaycie/ á ták was fpokoinie pućcimy. *HistAl* H3v; *Leop Gen* 26/29.

»puścić precz« (2): [król] wnet odciągnął od Rzymu/ á onego [Scewolę] vdárovawfzy puścił wolno precz. *RejZwierc* 86v; Kthory Kempno obległ pod Stoffem [nazwisko dowódcy]/ y wzyął fáme go/ wáfzákże go ná rokowánium puścił precz wolno *BielKron* 392.

»z ręki swej puścić« (1): ponieważes z ręki (fwey) puścił [dimisisti ... de manu] mężá/ ktozegom ia [Jehowa] miał wynifzczyc/ tedy będzie dużá twoiá miáfto dużze iego *BudBib* 3.Reg 20/43.

»puścić z więzienia« [szyk zmienny] (2): Ale w tym czału poftąpili summę fzácowaná Bifkup z kánoniki/ przeto ie puścił z więzienia. *BielKron* 362, 95v.

»więźniow (więźnie) puścić« (3): *BielŻyw* 153; Więżniow też zacnieyfzych gdy fię záf ftánowić [= stawić] przyrzekli pućczono *StryjKron* 577, 537.

»wolno (a. wolnie), dobrowolnie, swobodnie, wolnym, wolnego puścić« = *dimittere Vulg*, *PolAnt*; *liberum dimittere Miech*; *manu mittere Calag* [szyk zmienny] (47:9:2:2:1): *BierEz* E3v; *OpecŻyw* 116v; *MiechGlab* 55; lyvdzye w nyewolyam zabrane fwobodnye pvfczycz rofkazacz bendzye raczil *LibLeg* 11/174, 10/57v, 59v [2 r.], 93, 11/173v; który [dłużnik] ma być przez Vrząd ták długo záchowan/ áż Powodowi w długi [...] dofyc vczyni/ álbo go Powod wolno pućci. *GroicPorz* q4v; Vżaliwfly fie tedy Pan flugi one⁸⁰/ puścił go wolnym y wfytek dług odpuścił mu. *Leop Matth* 18/27, 1.Reg 20/13, 4.Reg 25/22, 2.Mach 12/25, 3.Mach 6/34; *RejZwierz* 20v [2 r.]; *BibRadz Gen* 43/14; woiowáli Thufzkulany y ludu wiele pobráli/ kthore potym Lárgius dobrowolnie puścił *BielKron* 106v, 60, 95v, 125v, 126, 129 (18); *HistRzym* 86, 119v; *RejPos* 246v; *RejZwierc* 39v, 86v, 92v, 93, 135 [2 r.], 168, 168v; *BielSpr* 45v, 46, 48; *Calag* 201a; *SkarŻyw* 75, 167, 385; gdzie też poimáni dwá Woiewodowie [...]/ infze poſpolftwo wolno pućczono. *StryjKron* 787; *KochWz* 141; *LatHar* 711, 712, 723, 724; *KmitaSpit* C6v.

»puścić żywo, zdrowo« = *illaesum dimittere Vulg* [szyk zmienny] (2:1): *Leop* 2.Mach 12/25; *SkarŻyw* 356; Tátárow gromili/ Ze żadnego do Ordy żywo nie pućcili. *KolakCath* A4.

Przen: O Bogu (4) : bo niepuści niefkarawfzy Iehowáh tego kto wezmie imię iego ná próżność. *BudBib Ex* 20/7; *ArtKanc* M2v, M6.

Zwrot: »wolnego puścić« (1): A Boże aby był ciało iaká ciężká plágá nágle fkarál a ducha wolnego puścił. *MurzHist* Pv.

ααα. *Uwolnić zwierzę (1)* : A lew przed tym niż ią [mysz] puścił/ O tey rzeczy táko myślił: [...] *BierEz* M4v, H3, M4v, Q2v; Gdy krol Carigifki włowił iednego/ tedy fie zbieżeli do niego infzy Delphini ku brzegowi gdzie on delphin był/ ktorzy barzo płakali: [...] Krol porużony kazał puścić delphina *FalZioł* IV 33d; *ZapWar* 1534 nr 2410; *BudBib Deut* 22/7.

Zwroty: »puścić wolno« [szyk zmienny] (2): A gdy naydzyełz ptaká [...] w gniaźdzye ná iáycach álbo na dzyeciach/ pobierzełzli mu dzyeci álbo iáycá/ puść łamego wolno. *BielKron* 36v; *RejZwierc* 28.

»żywo puścić« (1): Oracz po fer sięgnął w leśicę/ Y vchwycił tám łásicę: [...] [która mówiła:] A gdy po mnie pożytek znałz/ Sprawnie mię żywo puścić małz. *BierEz* N4.

Przen (1) :

Zwrot: »puścić koty z głowy« = *prawdopodobnie: dać upust szaleństwu* (1): Ták y w tey bitwie gdy Mars puścił koty z głowy/ Rowne były Zołnierzom gory/ rowne rowy. *StryjKron* 255.

β. *Pozwolić wejść, wpuścić (82)* : *BierEz* E2, Sv; *RejJóz* M5v; vczyekłchi do Czarnich Mnichow wkofzczienye dal portulanowy zebi go pułzczył grofchi dwanałdzie *LibMal* 1548/141, 1548/141v; Panie iułczy fię drzwy wałá Kas pułczyć niż fię obałá. *RejKup* e5, e4, o7; CHłopá nie chciano puścić/ gdy przyzedł do páná *RejFig* Eev; *RejZwierc* 15; *BielKron* 54v, 330v, 348, 379, 397v, 432v; przyzedłfzy [na zamek] kołáthał we wrotá áby go pułzczono *HistRzym* 43v, 57v; *RejZwierc* 65 [2 r.]; *SkarŻyw* 51, 88; *StryjKron* 472; *KochFr* 33; *KochSz* C2; Miéy złoto/ kto miłuię/ [...] Tego pułczą/ kto więcý w kálecie przynieśie. *PudłFr* 76.

puścić do kogo (5): *RejFig* Eev; Potym z wieźnym co go [uwięzzonego króla] ftrzegł/ wnet fie pobrátáłá. [...] On ią puścił do niego *RejZwierc* 33; *BielKron* 379; *Mącz* 395b. Cf »do siebie puścić«.

puścić k(u) komu (3): *HistRzym* 59; Pośiedził tu [w piekle] ielzcze łobie Niż pułczą Iezufa ktobie. *MWilkHist* E2. Cf »k sobie puścić«.

puścić na co [= *aby wziął w czymś udział lub pełnił funkcję*] (2): *RejPos* 341; Konftánł Cefarz [...] piłáł brátu Konftancyułzowi [...]/ áby [...] Athánázego y Páwłá/ zá listámi Papielkimi/ iáko niewinnie wygnáne/ ná ich łtolice puścił *SkarŻyw* 391.

puścić czym [= *którędy*] (1): Puść mię drzwiami do domu *KlonWor* 71.

puścić za kim (1): iż przed tymi łzalonemi [pannami] zámkniona forthká byłá/ á nie pułzczono ich ná gody zá oblubieńcem ich. *RejPos* 341.

puścić dokąd (25): Puściłfzy go do łoźnice/ Obiáwił mu táiemnice. *BierEz* Sv; *OpecŻyw* 112v; *BielŻyw* 132; *RejJóz* M5; Alie kto tak bełpieczni [= *lekkomyślny*] był Iż tu tego blańa pułczył. *RejKup* c4v; *RejWiz* 186; Przyłzli do niego dwa mężowie nieznałomi gośćmi/ [...] ktorych niechćiano puścić ná páłac krolewłki *BielKron* 342v, 83, 112v, 235, 366v [2 r.], 419v, 464v; Kędy fię vdałz nieboże? do Dworu? Tám cię nie pułczą *Prot* Ev; *HistRzym* 79; Cefarzowey w kościoł nie puścił [!] S. Chryzołtom. *SkarŻyw* 88 marg, 243; *SarnStat* 379. Cf »w dom puścić«.

Zwroty: »puścić dobrowolnie« (1): vbrawłfzy fie w ich [napadniętych] odźzienie [...] / [może] przyiechác pod Zamek/ pułczą dobrowolnie mniemáiąc by łwoie. *BielSpr* 67.

»w dom, do domu puścić« [szyk zmienny] (2:1): *BierEz* E2v; przyiáł by go w dom łwoy/ potym drzwi po nim zámknął/ á okno mu otworzył/ ktorým by vćiekl/ A goniących by nieprzyiácieli w dom niepuścił *GroicPorz* mm3v; *KlonWor* 71.

»na oczy [= *przed siebie*] puścić« (1): Lecż Pátryárcha Nicephorus y inni wżycy Bífkupi/ ná to przyzwolić niechćieli/ áby ich [*heretyków*] ná oczy puścić [...] mieli *SkarŻyw* 299.

»do siebie, sobie, k sobie puścić« (1:1:1): on gdyż obiadował k łobie połty puścić kazał *BielŻyw* 25; pani wnetki dziewce przyzwoliła, y kazała go [*Sekundusa*] łobie wnoczy do komory puścić *BielŻyw* 132; *SkarKaz* 416a.

Szereg: »puścić i przyjąć« (1): A gdy przyiechał do Tábráin miáftá/ miełzczańie go niechćieli puścić y przyjąć. *BielKron* 88.

Przen (9) :

[*Zwrot*: »węża [*dokąd*] puścić«: Bo niżliby miała ta księżna iść za woiewody kaliskiego syna, [...] węża byśmy to do tego naszego państwa puścili *ListyZygmAug* 1554/303.]

a) *Do nieba (też w wyobrażeniu pogańskim)* (6) : Ten [*Piotr*] mie pewnię puścicz raczy Iako mię fkoro obáczy *RejKup* v2, z3.

puścić dokąd (4): *RejKup* o7; *RejPos* 119; iáko ony pięć mądre pánny/ ktore z ochotą pułczono do páłacow Páńlkich *RejZwierc* 170v; O siedmiłpherni władcy/ Olimpy y Skáły/ [...] puście mię do kráin iułz wiecznych rádości. *KołakCath* B3v.

Zwrot: »wolno puścić« (2): *RejKup* o7; iż mieli klucze kroleftwá niebiełkiego/ á kogo chćieli/ iż tám wolno puścić mogli *RejPos* 119.

b) *O obyczaju* (1) :

Zwrot: »miedzy się puścić« (1): nie dármo oni zacni á fwięći przodkowie náłzy ten obyczay miedzy fię puścili [...] / iż czyń czo chćelz/ zártuy iáko chćelz/ [...] wżyko [!] to może być dworłkiemi obmowkámí poćciwemi zákryto *RejZwierc* 82v.

c) *Podmiotem są drzwi* (2) :

Zwroty: »w dom puścić« (1): Furto (powiáda) łrółżła/ niżli pani twoiá/ [...] Czemu mię w dóm łamégo nie puścilz? *KochPieś* 29.

»do siebie puścić« (1): ktore [*bramy Pańskie*] do łiebie nic plugáwego á nic zbrukánego nigdy puścić nie mogá. *RejAp* 184v.

αα. *Nieprzyjaciół do kraju lub obleganego miasta* (7) :

puścić czym [= *którędy*] (3): Miłtrż Prułki s Krzyżaki łwymi [...] obegnał miáfto Gdańłko [...] á po kilku dni go wzięł przez pomoc niektorych miełzczań ktorzy go w nocy bronámí pościli [!]. *BielKron* 370, 391v, 394.

puścić dokąd (6): pułczyłfczie. pogani. pyervej w Moldawłka zyemie *LibLeg* 11/55v; s ktorego potym koniá w nocy lud Grecki wyłzedł/ bronę odbil/ Greckie woylko do miáftá puścil *BielKron* 61; Ná łto łañi zákrył ludzi we zbroiach niemáło/ [...] połłá do Wilná. Ale przes iegoż łprawce było ołtrzeżono Wilno/ przeto w zamek nie pułczono. *BielKron* 380v, 316, 391v, 394.

ββ. *Wpuścić zwierzę [dokąd]* (1) : požará [*imię psa*] głodnego każe do izby puścić *RejZwierc* 89v.

γγ. *Przyjąć do społeczności [tu z neutralizacją elementu ruchu]* (3) :

puścić do czego (2): *BierEz* Q; iż gdy káplán oględował iuż onego oczyłczonego/ á miał go zálję puścić do łpołeczności ludu Páńłkiego/ thedy on nieborak oczyłciony przynośil mu ná ofiárę dwa wroblá żywe *RejPos* 214v.

Zwrot: »miedzy sie puścić« (1): [Tatarzy] cudzego narodu miedzy fie nigdy nie puścili *BielKron* 296v.

δδ. *Pozwolić wsiąść [na co] (1)* : Pułcz nas nawos łtarem tretem *RejKup* Y.

γ. *Pozwolić przejść a. przewieźć, przepuścić (9)* : *LibLeg* 11/169; gdy ono był Báláám poiechał/ [...] Záltąpił Anyoł z mieczem/ y niechciał go puścić *RejWiz* 155v; *RejFig* Dd8v; *BudBib Iudic* 11/17.

puścić przez co (2): A wałcha Kro.mcz nychczyely Mołkyewłkych połlow pólczycz przefz panyłthwa wałchich Cro.mczy *LibLeg* 11/154; *BielKron* 253.

puścić dokąd (2): iefli to [Skanderbegu] dla mnie vczyniłz/ to iefł aby mi ludzi puścił wolno przez Albánią do Weneckich dzierzaw *BielKron* 253. *Cf puścić skąd dokąd.*

puścić skąd dokąd (1): Wrocławianie też nie chcieli imo fie nikogo puścić s Polłki do Niemiec *BielKron* 408.

cum inf (1): Viam facere, Otworzyć drogę/ puścić dobrowolnie yechać y przyechać. *Mącz* 492a.

Zwrot: »puścić wolno, dobrowolnie« [szyk zmienny] (2:1): [wojewoda wołoski] Kvppe ye⁸⁰ Kro.mczy volno pólczycz rołkaze *LibLeg* 11/183; *BielKron* 253; *Mącz* 492a.

δ. *Pozwolić podejść, zbliżyć się, przypuścić (10)* :

puścić do czego (2): Abowiem y nieprzyacielowi lepiej zówzdy w czás z dáleká fie bronić/ niż go bliłko do brony puścić. *RejZwierc* 76v; *SkarKaz* 8b.

puścić pod co (1): A też nas pod ten zamek bez mytá nie pułczą *RejWiz* 23.

puścić przed kogo (1): Sędzia rołtropny/ puścił przed fie łrony *KlonFlis* G4v.

cum inf (1): Puście dziatki przyść ku mnie *BudNT Luc* 18/16.

Przen (5) :

puścić na co (2): Ná Swąwolá bez mythá pułczą. *RejWiz* 23 *marg [idem]* Cc7v.

Zwroty: »puścić przed oczy« = *zwrócić na coś uwagę; przeczytać (1)*: (nagł) Do Iey Miłó(ści) Páunny Zophiey Myłzkowłkiew z Mirowá [...]. (-) [...] Przyimiefz y zale/ co ten świat rozšiewa/ Puściłz przed oczy/ łmutne rymy moie *GrabowSet* M.

»przed oczy ludzkie puścić« = *ukazać (1)*: Y gdy fie tráfiło iłz w Alexándryey/ ieden młodzienciec z Mnifłką do Konłtántynopolá wciełł [...] nie tylo dwie dułzy zábił/ ále y ták łzkárádny przyłkad przed oczy ludzkie puścił. *SkarŻyw* 100.

»puścić przed uszy« = *wysłuchać (1)*: Pokorne prošby puść przed šwięte włzy *GrabowSet* X3.

ε. *Pozwolić zwierzęciu biegać lub ptakowi latać (często o zwierzętach udomowionych, trzymanyh na ogół w zamknięciu lub na uwięzi); emittere PolAnt (45)* : *BielKron* 427v; *SienLek* 159v [2 r.]; Gdy krotofile iákies w Rzymie czyniono/ [...] wypułczono rozłicznych źwirzát ná plác niemáło/ pułczono też y onego [o którym była mowa] Lwá. *RejZwierc* 98v; przywiałzał liłt/ nápiławłzy/ do łzyie gołębiewi końłkim włołem y puścił go. *BielSpr* 47v, 62v; *SkarŻyw* 270, 545; *GostGosp* 98.

puścić do kogo (1): kazał go z żoną y z fynmi ná iednym mieyłcu połtáwić: á kazał lwá okrutne⁸⁰ do nich puścić. *HistRzym* 132v.

puścić miedzy kogo, miedzy co (żywotne) (3): Oracž [...] Kuropátwę był włowił: Więc ią miedzy kury puścił *BierEz* I, Iv; *RejZwierc* 127.

puścić na kogo, na co (żywotne) (3): *FalZioł* IV 23a; Iuno [...] ná krowę puściła chrobaczka gielka ktory ią żarł *BielKron* 20v; *SkarŻyw* 553.

puścić w co [= do środka czego] (3): *RejFig* Aa2; gdy ieden Turczyn iezdny/ konia puścił w Zboże ná polu/ przyzłá fkárgá nań *BielSpr* 54; *GostGosp* 102.

puścić przed kim (2): Pułzcę też przed tobą fierzenie/ kthorzy wypędzą/ Heweyczyka *BibRadz* Ex 23/28. Cf »puścić przed sobą«.

puścić za kim (1): á gdy iey [*Juno Latony*] lámá nie mogła dogonić/ puściła zá nią Pitoná wężá okrutnego wielkiego *BielKron* 20v.

puścić po czym (1): ábowiem go [*konia*] přes thy dni niemałz więzác/ ále po ftáyni wolno puścić *SienLek* 189.

puścić jak [= w jakim stanie] (2): Kiedy myłz obłupioná żywo pułci/ tedy drugie z domu wygania *FalZioł* IV 14d. Cf »puścić próżno«.

puścić dokąd (5): *BibRadz Lev* 14/53; Dimittere boves in pascua, Puścić woły ná páłtwiská. *Mącz* 226a; *BudBib Lev* 14/7; *GrabowSet* G3. Cf »do domu puścić«.

puścić skąd (1): A poczekawłzy iefzce przez drugie siedm dni/ [*Noe*] puścił powtore gołębicę z Archy. *BibRadz Gen* 8/10.

puścić w którą stronę (1): Potym włzytki [*orły*] wzgorę puścił *BierEz* G2.

cum inf (1): profta owieczka/ Gdy ią páłterz niebáczny/ W lás/ buiác puści/ [...] Ginie *GrabowSet* G3.

Ze zdaniem miejscowym [= dokąd] (1): Bo puść ty owcę zdrowá gdzye párfzywa będye/ Vżrzyłz á onác o płot chodząc grzbyetem gędye. *RejWiz* 59v.

Ze zdaniem celowym (1): Hetman Wilká á dwa Pły áby fie káfáli/ Kazał puścić *RejZwierz* 28v.

Zwroty: »do domu puścić« = pozwolić wrócić (1): włyadłchi na kobilá yachal nanyey do Iaroflawya pyencz myll, alye załzyą thá kobilá do domu pułzczill *LibMal* 1545/96.

»puścić precz« [*szyk zmienny*] (3): konya yednego thego Zida yłch bill chudi precz pułzczily, a drugyego przedali *LibMal* 1547/135; *BibRadz Lev* 14/53; *BielKron* 37.

»puścić próżno« (1): Widziłz y ptaki w gniaźdzyech iż fie rodzą rozno/ Iedny zacnie chowáią/ drugye pułzczą próżno. *RejWiz* 100.

»puścić przed sobą« (1): Iakob łzedł k niemu/ puścił przed sobą ftádá rozdyeliwłzy ie ná trzy turmy *BielKron* 15v.

»puścić wolno« [*szyk zmienny*] (4): *BibRadz Lev* 14/53; *BielKron* 120v; Item puść go [*konia*] wolno w komorze/ á kágániec nań włoż. *SienLek* 190v, 189.

Przen (5) :

puścić do kogo (1): Thákżec náłz Szpak domowy/ chociay chodzi w łzubie/ Ledwe [...] iż w gnoiu nie dłubye. A puśćze go do ludzi/ áliści on mowi *RejZwierz* 127.

puścić między kogo (1): A mychmy włzyfcy nań włożyli ręce łwoie/ á ociążywłzy go [*baranka, tj. Chrystusa*] grzechy łwoiemi/ puściliłmy go ná frogá pułzczą/ to ieft/ między narod złóściwy *RejPos* 103.

puścić dokąd (3): Tákże y ty w łwym gniaźdzye [...] / Tákżec dzwonki odiąwłzy do lálá cie pułzczą. *RejWiz* 100; *RejPos* 103; *RejZwierc* 159v.

Zwrot: »swowolnie puścić« (1): Bowiem iáko łwowlonie puściłz tego Ołá [tj. *ciało*] / Wnet będyelz miał do pyekłá iuż pewnego połá. *RejWiz* 101v.

αα. *Postawić konia do wyścigów* (2) : niźli go puściłz / wley mu octu twárdego / około iáiec [...]. potym winłzuy łzcześcia á kaź puścić. *SienLek* 189v.

b. *Kazać iść, wysłać, wypędzić; immittere* *JanStat* [w tym: *kogo* (24), *co* (7), *co (żywotne)* (3) cf **α.**] (35) : iedno áby [Juliusz Cezar] wołká puścił chciáliby w miełcie być. *BielKron* 130v, [84²], 131.

puścić do kogo (1): Ani kołzul / áni im [żurawiom wziętym do niewoli] pior pozostawiali. [...] Zátym do Krolá kilku nágo ich puścili *KmitaSpit* C4.

puścić na co [= *aby coś robił a. czemuś uległ*] (2): słuffno by go zmántyku ná żebranie puścić. *March*³ V7v; yełlize też [syna] zá łiedmi álbo osmi [lat] ná nauki / yákoby ná yáką łmierć / álbo ná kátowányá puścić *GliczKsiąż* I7.

puścić w co (żywotne) (4): Y prołili go czárći włyłcy mowiąc / puść nas wświnie / żebychmy w nie wełzli. *BudNT Mar* 5/12; *WujNT Matth* 8/31, *Mar* 5/12, s. 143.

puścić jak [= *w jakim stanie*] (1): *KmitaSpit* C4 cf *puścić do kogo*.

puścić dokąd (4): *RejRozpr* F2; *RejWiz* 157; Kúrrierłt [...] puścił dziálá ku Witembergu / á łam zá nimi znienáglá ciągnął *BielKron* 229; IZeś ty puścił chcąc y gwałtownie czeladź twą z końmi y z byđłem ná dziedźictwo iego N. *SarnStat* 1245.

Zwrot: »na praszczęta puścić« = *kazać przejść między dwoma szeregami uzbrojonych w kije itp., z których każdy ma obowiązek przechodzącego uderzyć* (1): ále go [chłopa, który nie wyszedł na pańszczyznę] záraz ná práłzczęta puścić / y kazać włyłtkim chłopom po trzykroć záciąć. *GostGosp* 162.

W przen (1) : By [aniołowie] plewli márnny kákol od płzenice rozno [tj. *oddzielali dobrych od złych*] / A puścili do piekłá y s plewámi próżno [tj. *na stracenie*]. *RejWiz* 157.

Przen (4) :

puścić między kogo na co [= *aby czegoś doświadczył*] (1): że nie może człówek ináčzey wierzyć / iedno że ie [bardzo brzydkich ludzi] náturá ná połmiech między ludzie puściłá *GórnDworz* D2v.

puścić dokąd (1): Puść zá gory / Szpetne chmury *RejZwierc* 29.

a) *Rozesłać słowo boże [po czym, po czemu]* (2) : Puścił Papież krzyż po włyłtkich zyemiach Krześciáńłkich / áby były procesye y modlitwy etc. *BielKron* 180; *RejAp* 136.

α. *Rzucić do walki* (16) : *BielKron* 399; ále napierwey puścić *Globum*, to iest / ołobny lud połtronny / ktore zowiemy pomocnemi lekko zbrojne *BielSpr* 15v, 54v; *KmitaSpit* C.

puścić przeciw komu (1): A gdyż Porrus łwe zwierzęta przeciw ludu Alexandrowemu puścił. [...] *BielŻyw* 159.

puścić na kogo (1): tedy pułzczą [Turcy] ná nieprzyiácielá Mełálim lud połpolity piełzy *BielSpr* 54v.

puścić dokąd (2): [wielki książe moskiewski] ná troię wołká rozdzielił / iedno puścił do Siewierłkiewy ziemie ná południe / drugie ku Toropcu ná puł nocy *BielKron* 428v, 423v.

Zwroty: »ku szturmowi puścić« (1): Nálzy pod zamek prochy záládzíwłzy zápalili/ [...] dzyurę do zamku wczynili/ do ktorey lud piełzy ku łzturmowi puścili *BielKron* 423v.

»puścić w czoło, przodkiem, przed sobą« [*szyk zmienny*] (1:1:1): Potym [*Hannibal*] łłomámí przekládaíac á prochy á łíarkámí przetrzáłáíac kazał wołom ná rogi náwíezác [...]. Potym [...] cíchuczko łie pod Rzymłkie wołłko podłzáncował/ woły puścíwłzy przed łobą. *RejZwierc* 163; *BielSpr* 19; W czoło piełze pułzczono: kónni zad trzymáli *ZawJeft* 12.

»puścić w zagony« (1): Puścíłes łud w zagony *KochJez* Bv.

Przen (4) :

puścić na co (1): Przydłie tu [...] Chytrósc ná chytrósc puścíć *GórnTroas* 44.

Zwrot: »zagony puścić« (1): Gdzie łię za morzem dáłeko [...] Rzymłki koścíoł rołłzfelzył [!]/ y zagony puścíł *SkarJedn* 166.

a) *W antropomorfizowanym opisie gry w szachy* (2) :

Zwroty: »puścić w szranki« (1): Kazano záłię puścíć bábę [= *figurę królowej*] w łzránki. *KochSz* B2.

»puścić w zagony« (1): A Báby przedłię puścili w zagony *KochSz* B4v.

B. *O ruchu przedmiotów i substancji (cf też uwaga przy b.): wprawić w ruch [w tym: kogo (6) cf b., co (63), co (żywotne) (3) cf b.] (82) :*

puścić po czym (1): Mittere talos, Puścíć kółtki po łtole. *Mącz* 225a.

Zwrot: »na wiatr puścić« (1): Y łpaliłbych íednę część [*obciętych włosów*]/ á drugąbych pośíekał/ á trzeciąbych ná wíatr puścíł. *SkarKazSej* 706a.

Przen (2) :

Zwroty: »[ku czemu] puścić skrzydła« = *wzlecieć* (1): Y będzíelz kiedy/ że [*myśl*] ofwobodzona/ Z tych docześnych cíężkósci/ [...] Ku páłacom/ twey niebiełkiey rádości/ Puścí łkrzydłá wolności? *GrabowSet* Q4v.

»żagiel puścić« = *popłynąć* (1): Dare vela retrorsum, Ná zad żagiel puścíć/ ná zad zás żegłowác. *Mącz* 479a.

a. *Spuścić, zniżyć, też zanurzyć* (8) : Potym Gwido powtore puścíł powroz [*do dołu*] á máłpa [*siedząca w dole*] łíádlá nań [...]. Po trzecié puścíł powroz/ á wąż oplotł łie przy powrozie *HistRzym* 67.

Zwroty: »puścić kotwice« (1): boíac łie byłmy nie wpádlí na míełcá míáłkie á ółtre/ puścíwłłzy z tyłu okrętowego czterzy kółfice [*mittentes ancoras*]/ żádáli áby dzień był. *Leop Act* 27/29.

»puścić sieci« (1): Puścíć łieci wpráwo łodki/ á wnet poímacíe [*ryby*]. *SkarŻyw* 599.

»puścić do ziemie [= *w dół*]*«* (2): ná íeden koniec przywíazano cíężką wagę/ ná drugi procę s powrozow záwíelzono/ [...] gdy wagę pułzczono do źíemíe/ procá wzgóre łkoczylá *BielSpr* 4v, 61v.

Przen (2) :

Zwroty: »z gory wolno puścić koła« (1): Abowiem by thy z gory wolno puścíł kółá/ Trudnoby íuż hamowác łwówolnego wołá [*tj. młodego człowieka*]. *RejZwierc* 29v.

»puścić na ziemie [= *na powierzchnię ziemi*]*«* (1): A puścíł on co łíedział ná obłoku/ łíerp łwoy ná ziemíe *RejAp* 125.

b. *Umieścić gdzieś, zwłaszcza wewnątrz czegoś; wrzucić, wsadzić, wlać (tu wyjątkowo też o ludziach i zwierzętach pozbawionych możliwości sprzeciwu) (23)*: *Mącz* 350b; *Iełlize* też małz łádzaweczki/ [...] *fiedm* álbo *dziwieńc* kárpi puścić/ *tákież* w drugą kárałkow. Bo siłna to lichwá łkilká ryb puścić á *kilká* łet kop wziąć. *RejZwierc* 108v; *SkarŻyw* 259.

puścić do czego (2): puścił go [dłużnika] do ciemnice/ ázby mu zapłacił dług. *Leop Matth* 18/30; *BielKron* 442v.

puścić na co (4): puścił wołk ná ciepłą wodę ná miednicę/ *vczynił* okréty y *ludzye* z wołku *BielKron* 122v; *HistRzym* 25 [2 r.]; *iż* [Bóg] nas *iáko* tálenty w pokład łobie położone/ *chce* puścić ná wagę/ *nie* tylko *iuz* z pobożnemi przodkami náłszemi: *ále* też w niektórych występkach/ y z łámemi Turkámi *PowodPr* 76.

puścić w co (3): *yłz* eua urwawły ouocz zdrzeua a *yedzącz* pułczyła gy wfwę wnątrnołczy *PatKaz* III 90v; *TarDuch* B7; niememu młodzieńcowi pálec w vłta puścił [św. Piotr z Werony] [...] y *vzdrowił* niemotę *iego*. *SkarŻyw* 372.

Przen (6) :

puścić w co (3): *iż* [Bóg] ony gronká puścił w *kadz* gniewu łwego *RejAp* 127; Ten to był *Cefarz*/ *ktore*⁸⁰ *gdy* máłuczkiem dziećięciem chrzczono/ *wodę* w *ktorey* był chrzczony/ *łayny* łwymi łpługawił. *wnet* prorokował Germanus Biłkup Cárogrocki/ *iłz* miał [...] w kościół Boży łmrod puścić. *SkarŻyw* 299; *ZAtwárdziłeś* me łerce Pánie: *á* we złości Puściłwfy: *záślepiłeś* mych łmyłłow włafności *GrabowSet* E4.

Zwrot: »do serca [komu] puścić« [szyk zmienny] (3): *SkarŻyw* 440; *Przetoż* mátkę łwoię Syn Boży *ták* łpráwił/ y to *iey* do łercá puścił: *áby* [...] *SkarKaz* 577a, 352b.

a. *W celach leczniczych lub podniesienia jakości (4)* :

puścić do czego (1): *Vinum ventilare*, *Wiátr* puścić do winá. *Mącz* 483c.

puścić komu w co (1): *day* dwie łyzce [ziaren ogórka] z wodą wypić *themu* co wody puścić *niemoże*/ álbo *mu* puść plúłkwę wkorzeń *SienLek* 107v.

puścić przez co w co (1): *zágnieć* wołku zbielonowym náśieniem/ *á* włożyłwfy to ná *ogień* podpokriwkę *vtrąciłwfy* łzypulek/ *iż* *dziurká* w półrzodku *będzie*/ puściłz przez *nie* w *vcho* dym/ *ktory* łye z *onego* wołku z náśieniem kurzy. *SienLek* 71v.

puścić w kogo, w co (3): *Dobrze* też y to ná *párzenie*/ *gdy* rdzáwe żelázo rołpalilz/ a *ochem* *ie* *poleielz*/ *onę* páre w się puściłz *SienLek* 116v. *Cf* *puścić komu w co; przez co w co*.

c. *O statkach (i wyjątkowo innych przedmiotach): pozwolić a. kazać płynąć po wodzie; permittere* *Mącz* (15) :

Zwroty: »puścić barkę, łódkę« = *mittere scapham* *Vulg*, *PolAnt* [szyk zmienny] (2:1): *Leop Act* 27/30; *BibRadz Act* 27/30; *kazał* łódkę *ktora* *záwždy* wkorabiu *była* *przypráwić*/ [...] *á* *kazał* *iá* [umierającą królową] włożyć w tę łódkę/ [...] *á* w tym *kazał* łódkę po morzu z wielką *záłością* puścić. *HistRzym* 16v.

»puścić po morzu, na morze, po rzece« = *mittere in mare* *Vulg*, *PolAnt* [szyk zmienny] (5:2:1): *RejWiz* 12; *A* *gdy* oni *żeglarze* *chcieli* z okrétu *vćiec*/ puściłwfy *barkę* ná *morze*/ [...] *Leop Act* 27/30;

BibRadz Act 27/30; HistRzym 16v, 27, 32 [2 r.]; vpletli zrogoża czołnek/ [...] włożyli weń zwielkim fmutkiem fwym piękne⁸⁰ fynaczká/ y puścili po rzece. SkarŻyw 478.

»puścić okręt, nawę« [*w tym: skąd ku czemu (1)*] [*szyk zmienny*] (3:1): *RejWiz 12; zaięcháló nam w tył wielkość łodzi Nigrythow [...]; my to widząc puściliśmy nawy fwoie w okrąg żagle ku nim obrociwłzy. BielKron 451; [Maurowie] puścili fwoy okręt od miálfhá s kupiámi ku Arábiew. BielKron 453v; Mącz 479a; [Leop Act 27/15 (Linde)].*

»puścić precz« (1): *Vela ventis permittere, Okręt puścić precz/ pochádzać/ to yeft ważyć fie puścić fie w ymię boże ná fzcześnie. Mącz 479a.*

»puścić od siebie [dokąd]« = *pozwolić wypłynąć (1)*: *iz náfzy mieli pełne okręty kupi rozmaitych rzeczy ktorych fie nie godziło puścić od fiebie do Hifzpániew BielKron 460v.*

[»puścić wiatrom« (z *elementem: powierzyć*): *A gdy [...] niemogł zdołać przeciwko wiatrowi/ puściwłfy okręt wiáthrom [data nave flatibus]/ tofmy thák fie wieźli. Leop Act 27/15 (Linde).]*

»puścić na wodę« (2): *Puść chleb twoy ná wodę/ po długim czáfu naydzyefz gi. BielKron 82; Nie zwierzay fzkucie wfzytkiey máiętności/ Lecz domá zoftaw dla lepfzey pewności Więtfzą połowę. mniefzłą puść ná wodę KlonFlis E.*

Przen (1) :

Zwrot: »puścić na wodę« = zaryzykować stratę (1): Bo kto człowiek fię z nim [światem] z bráci/ [...] Stráci wczás/ rofkofz/ fwobodę/ Y zdrowie puści ná wodę. KochMRot A4.

d. Strzelić; librare Mącz (32) :

puścić co [= pocisk] (7): Iefli ich [kul] wiele puściłz/ zápalą wnet gmáchy. BielSat N2v [idem BielSjem]; BielSpr 62v; BielSjem 38. Cf »strzałę puścić«.

puścić co [= broń] (3): Nie mogliłmy ich ináczey zbyć áżełmy džiało puścili/ ktorego fie głófu ták bárzo zlékli áż przed námi pádáli BielKron 445v; BielSat M4; BielSpr 75.

puścić z czego (6): Crena, [...] fpará ftrzały/ która ná cięcywę bywa wfádzona/ gdy chcą z łuku puścić Mącz 68a, 192c; Ogniem też połpolicie miał y zamkow dobywáią/ puściwłzy kilka fet kul ognińtych z Moździerzow BielSpr 62v, 4v, 69v; StryjKron 417.

puścić na kogo (11): StryjKron 417; Pigmei ftrzały ná nie puścili/ á oni Vpádli KmitaSpit C2v. Cf »puścić strzelbę«.

puścić w którą stronę (2): Iefli puściłz ku gorze/ [pocisk zapalający] przeciw wiatru poydzie. BielSat N3 [idem] BielSjem 39.

puścić skąd (1): te [działa male] záfie pomagáią wiele ku potkániu z nieprzyaścielem w polu/ zwłáfczá gdy ie puści z mieyfcá zatáionego BielSpr 75.

Zwroty: »strzałę puścić« [szyk zmienny] (3): Mącz 444b; ieden koniec [łuku] ná ziemi poftáwi drugi ku gorze obroci/ puści rázem dwie ftrzále z niego BielSpr 4v; KmitaSpit C2v.

»puścić strzelbę« [*w tym: na kogo (9)*] [*szyk zmienny*] (15): *Maurowie ftrzelbę puścili ták rufzniczną iáko z łukow BielKron 448, 202v, 249v, 315, 315v, 444, 451 [3 r.]; BielSat M4; Potym ftrzelbę puścżono Turecką ná náfze BielSpr 56v, 55, 63, 71; KochProp 14; [KronMieszcz 114].*

»na wiatr puścić« (1): *Telum in auras contendere, Strzałę ná wiatr puścić/ ftrzelić. Mącz 444b.*

W przen (1) : Tatarowie grad żelázny z łukow ná Litwę gęfto puścili StryjKron 417.

Przen (3) :

Zwrot: »puścić strzały« = mittere sagittas PolAnt (3): puść [Boże] łttrzały twoie/ y záttrfoż imi. BibRadz Ps 144/6, Ps 18/15; BudBib I 294b marg.

C. O ruchu płynów [w tym: co (66)] (73) :

puścić po czym (1): Puścże wodę po łtole/ drugim końcem drugą/ Wnet będą mieć przechadzkę do łiebye nie długą. RejWiz 113.

a. O Bogu chrześcijańskim: stworzyć rzeki, o półbogu pogańskim: zalać świat (5) : Bo P. Bog łtáwidlá [!] wod y rzek odiał/ y puścił y linęła wodá y powłtały rzeki SkarŻyw 270.

puścić na co (3): Połuit flumina in deferto, et exitus aquarum in łiti. Puścił rzeki na pułtinie/ y puścił wyłcie wod na wyłchłe miełtca. WróbŻołt 106/33; gdzie Herkules śmiály Przekował łkály. Y puścił morze ná łwiát y potopy KlonFlis Dv.

puścić którędy (1): Rzeki tą puścić łtroną/ drugie ową; [...] Twych to rąk [Boże] władza GrabowSet V4v.

b. Uczynić, aby woda albo inny płyn napłynęła do czegoś (19) : A iełlibyś vczynił Staw álbo Sadržáwkę/ y pucił by iuż wodę [...] Strum O2, D2.

puścić z czego (3): BielSpr 7; kiedy wodę puściłz z Stáwu pełnym korytem/ tedy ie wodá werwie Strum G2v, D2.

puścić na co (1): debet aquam demittere [...] na wsisthky sthavy dlia thak mlynnego vpvsthv iako yalowego volno puszczicz ZapWar [1526] nr 2455.

puścić przez co (1): tego trzeba pilnować/ ábyś puścił wodę przez Sadržáwki/ co nawięłtzą. Strum N4.

puścić w co (1): vczyniwłzy Przekopy łztukę álbo kilká/ puścże wodę z Rzéki wnię Strum D2.

puścić czym [= jakim korytem] (2): [Rzymianie] przyłtápiwłzy nád rzekę przekopáli kilka przekopow [...]/ ktoremi przekopy puściłi wodę imo się z rzeki BielSpr 7; Strum G2v.

puścić którędy [= jakim otworem] (2): Iedno tego pilnuy ábyć wodá łtála w Przekopie/ równo z ónym miełcem kędyś iá puścił. Strum D2; kiedy puściłz tymi trzemi dźiurám [!] wodę/ [...] Tedy póyđzie tym iednym źłobem wody ták wielé/ że [...] Strum [H].

α. Zakropić, wlać w celach leczniczych (8) : Pułzczamy iá [wodę] też y nád łzyiá/ ná tył głowy/ [...] Co iełli dla vłzu/ po którędy łtronie głowy puściemy/ od rzeczy nie będąie Oczko 16v.

puścić na co (4): Sok piołynowy gdy go pułci na ranę od łmoka vczynioną tedy z goij. FalZioł IV 33b; SienLek 65v, 125v; Oczko 15.

puścić w co (3): Oley ceglány w nozdrze pułcić/ bárzo pomaga. SienLek 60, 71, 140v.

β. Z podmiotem nieżywoym: pozwolić wnikać, dopuścić substancję (2) :

puścić do czego (1): ábowiem to [sok z rośliny zwanej psie języki] iádu do łercá niepułci. SienLek 125v.

Zwrot: »puścić w się« (1): powłtały rzeki y morze puścić ich wsię niechćiało SkarŻyw 270.

c. Uczynić, aby płyn wypłynął (48) : Egipczycy/ wnet groble rołkopáli y puściłi gwałtownie rzeki Nylufowe BielKron 178v.

α. Przepuścić wodę przez szpary, okazać się nieszczelnym (1) :

Zwrot: »po sobie puścić« (1): Abowiem táki źłób [...] wpoi fye w źiemię fwoią chropáwością/ że żadnym obyczáiem tákowy źłób po łobie wody nie puści *Strum* G2.

β. Wypuścić pewną ilość krwi z organizmu w celach leczniczych, zwykle przez nacięcie żyły (46) :

αα. Dokonać zabiegu puszczania krwi (17) :

puścić komu (12): Kto. xvj. á xvij⁸⁰. dnia [września] da łobie puścić, ten tego roku vmrze. *FalZioł* V 48. *Cf Zwrot.*

Zwrot: »krew puścić« = *sanguinem mittere* *Mącz* [szyk zmienny] (16): *Mącz* 225a, 479b; kiedy wzięwłszy piérwżęgo dnia lenitium ráno: názáiutrz/ iefli będzie trzeba/ krew fye puści *Oczko* 34v; *Calag* 9a.

~ *puścić z kogo* (1): Iefli kogo ograżká [...] gába/ [...] temu trzebá Medyanę otworzyć/ y thák długo krew s niego puścić/ áże nań mdłość vderzy *SienLek* 139v.

puścić komu (11): A iefliby ten chori miał krwie dofyć: puścić mu krew/ albo bańki poštawić *FalZioł* V 98v; iż iáko lekarze/ Pirwey człęká wyfułżá/ dáiąc mu lektwarze. A potym mu krew pułzczá *RejZwierz* 31v; *SienLek* 61, 170v. *Cf puścić komu z czego.*

puścić komu z czego [z którego miejsca na ciele, zwłaszcza z której żyły] (7): Puścić też tákiemu krew z żył v nog pod koftkami *SienLek* 52, 39v, 54, 60v, 145v, 170; Iedney nocy/ powiáda/ vказаł mi fię piękny młodzieniec/ y pułzczáđłem w ięzyk moy vderzywłszy/ krew mi zniego puścił *SkarŻyw* 211. ~

ββ. Poddać się zabiegowi puszczania krwi (29) : *FalZioł* V 47v, 61v; ftáry/ mali dofyć mocy á krafy/ táki może puścić. *SienLek* 36v.

Zwroty: »puścić krew« = *mittere sanguinem* *Mącz* [szyk zmienny] (23): *FalZioł* V 45v, 46v [2 r.], 47, 48v, 49, 59v; *Mącz* 225a; Tákoweý tedy chorobie/ thák zábieżec małz/ naprzod krew iefł dobrze puścić/ żywot piérweý przepuściwłszy. *SienLek* 88, 117, 124v, 125; *Oczko* 24, [42].

~ *puścić z czego, gdzie* [= z którego miejsca na ciele, zwłaszcza z której żyły] (10): A iefliby [usta] fie wzdeły: tedy puć krew pod ięzykiem *FalZioł* V 116v, V 5, 6, 47; komuby krwie dla mdłości z żyły puścić fye nie godziło/ może to bańkami przešpieczniey vczynić *SienLek* 33v; W tákowym bolu głowy/ z nofá łobie krew puścić bárzo pomaga. *SienLek* 40, 117, 125 [3 r.]. ~

»sobie puścić« [szyk zmienny] (6): Kto piérwżęgo dnia mieliącza Kwietnia pułci łobie krew/ [...] ten wnet [...] vmrze. *FalZioł* V 46v, V 47 [2 r.], 48v, 49; *SienLek* 40.

»puścić medyjanę, żyłę« [szyk zmienny] (1:1): *SienLek* 125 *cf puścić z czego.*

~ *puścić z czego* (1): A iefli fye bolączká vkaże ná fzyi/ álbo zá vchem/ tedy s teý ręki puść główną żyłę/ po ktoréý fye ftronie bolączká vkażáá [...] á chcefzli Medyanę puścić. *SienLek* 125. ~

2. Pozwolić; *dimittere* *PolAnt*, *Vulg*; *mittere* *PolAnt*, *Mącz* (27) :

puścić kogo na co (1): [król Lagis mówi do matki:] Iż gdym był pod połfuzeńfthwem wáłzym rodzicow fwoich/ tedym mułiał to czynić cołcie kazáli/ ále gdyłcie mię iuz puścili ná kroleřtwo/ tedym wam powinien pocżciwość *RejZwierc* 55v.

[*cum inf*: niechái vmarłých że pogrzebá vmarłé fwoie. (*marg*) puśc vmarłé grzęd (-) *MurzNT* *Matth* 8/22 (*Linde*).]

a. Pozwolić czemuś działać bez ograniczeń [co] (5) : Puśćcie śierpy/ ábowiem żniwo dożrzewa *BibRadz Ioel 3/13; RejAp 125, 126.*

Zwrot: »puścić wolno« (1): Boże day áby fie to ftáło ocz profzę [...]. Iżby mię chciał Bog zetrzeć/ á puścił wolno rękę fwoię [solvat manum suam] y wyciął mię. *BibRadz Iob 6/9.*

W przen (1) : *BibRadz Iob 6/9 cf Zwrot.*

Przen (1) :

Zwrot: »pioro puścić [za kim]« = *napisać, opisać czyjes czyny (1):* A ia/ ná świeże pátrząc twego woyłká znáki/ Pióro puźczę zá tobą/ á w którąś fzedł ftronę/ Rzeki/ ieżiorá/ dwory/ miáftá przypomionę. *KochJez B.*

b. Pozwolić kierować się własną wolą, czynić, co chce [kogo (10), co (1)] (11) :

puścić według czego [= zgodnie z tym, co chce] (1): Puścił [Bóg] ich według požądliwości fercá ich *WujNT 526.*

puścić za czym [= zgodnie z tym, co chce] (5): iż musí [Bóg] [...] káždego tákiego puścić zá złym rozmyłłem á zá złym mnímánim ie^{so} *RejPos 262, 197, 209v, 239. Cf »puścić za swą wolą«.*

puścić za czym [= co spowoduję swoim działaniem] (1): Tedy fie ia też wam przeciwnem ftháne (*marg*) To iedt odtápię was á puźczę was zá niezczęściem y zá przygodámi/ áni fie będę o wáfzych rzeczach fthárał [...] (–) *BibRadz Lev 26/24.*

Zwrot: »puścić na swą wolą, za swą wolą« [*szyk zmienny*] (4:1): A puść wżędy dobrą myłł ząwždy ná fwą wolą. *RejWiz 22; BibRadz I 146b marg;* nielza iż muśiż im dopuścić tich požądliwości ich/ á puścić ie zá tą fwą wolą ich/ y dopuścił im tey fłepoty y tey głuchości ich. *RejPos 205;* żefmy dzieciom podobni/ ktore kiedy ie puźczą ná fwą wolą/ bez rozmyłłu ná wżyfłtko sie wdáią. *KuczKat 395; KochPs 123.*

Szereg: »puścić a popchnąć« (1): że cie iuz ten Pan chce wyrzucić z opieki fwey/ á iż cie chce puścić á popchnąć zá fżałéńftwem [!] twoim *RejPos 197.*

c. Pozwolić komuś zabrać coś; wydać [w tym: co, co (żywotne) (3)] (4) : A iefliby wam kto co rzekł/ powiedzcie; iż Pan ich [oślicy z ośłęcim] potrzebuie: á zarázem puści ie. *WujNT Matth 21/3, s. 165 marg.*

puścić komu (1): rzekli im: Co czynicie odwiązuiąc ośłę? A oni im odpowiedzieli iáko im był rofkazał Iefus: y puścili im *WujNT Mar 11/6.*

puścić skąd dokąd (1): część miáftá/ z onę ftronę móstu wezbráli fie zbroyno/ y kilká dni y nocy ftrzegli/ niehcąc zfwey części miáftá ciáłá [zmarłego świętego] zá rzekę puścić *SkarŻyw 546.*

d. Dać spokój, nie wywierać żadnej presji; sinere PolAnt [kogo] (6) : Dáicie ięm pokói (*marg*) puźcie ie (–) *MurzNT Matth 15/14;* Rzekł tedy Iefus/ Dái iei pokói (*marg*) puść ią (–) *MurzNT Ioann 12/7; BielKron 15v; Mitte me Dáy mi pokóy/ Puść mie. Mqcz 225b.*

Zwrot: »puścić wolno« (2): Iáko [...] Pan do tegoż Moizełzá [wstawiającego się za ludem] mowić raczył: Puść mię wolno iż fie rofpali gniew moy ná ten narod Izráelłki *RejPos [236], [236].*

3. Wywrzeć wpływ na czyjes losy; mittere PolAnt [kogo (3), co, co (żywotne) (68)] (71) :

a. Działaniem nadprzyrodzonym (o Bogu: zesłać); zwykle: coś złego; dare, facere, cadere a. transire facere, iacere, immittere, proicere PolAnt (69) : *LubPs Y3;* Gdy Bog puścił ogień kthory popalił nie

mąłą część obozu. *BibRadz* I 106b *marg*, *Ion* 3/10; niektorzy wieżę stawali wyłoką iakoby po niey chcieli do niebá wniść/ ále bogowie wiátry puścili á wieżę przewrócili *BielKron* 7v; *RejAp* 83; *RejPos* 60v; *GrabowSet* E3v, Q4; Co wiednymże roku Bog zemścił/ gdy puścił mále wojsko Syryińskie/ ktore [...] wielkość ludu żydowkiego poraziło *PowodPr* 30.

puścić od czego (1): Bo nie ná nye [góry] Pan obruśzył gnyewem fwey fregości/ A puścił dym s frogim ognym do [lege: od] fwey obliczności *LubPs* E.

puścić między kogo (4): *BudBib Ier* 25/16; puścił P. Bog niezgodę między nie *SkarKazSej* 675b, 675b [2 r.].

puścić na kogo, na co (46): Bo pan na nie poda ogień w ktorym pogoráią/ Puści frodze ná ciála ich okrutne robaki *LubPs* hh4, S, S4v, V4, Y3; Potym Pan Bog puścił twárdy fen ná Adámá *BibRadz Gen* 2/21, *Gen* 8/1, *Lev* 26/22, 25, I 83d *marg*, *Deut* 28/20 (14); Rzekł Pan Bog do Moizelzá/ [...] puśczeń powietrze morowe ná iego [faraona] kroleństwo *BielKron* 30, 29v [2 r.]; *RejPos* 158, 189, 334, 334v; *RejZwierc* 132v, 261; Ale iżeś ná nas puścił gniew y fregość twoię *BudBib Bar* 2/18, *Ez* 30/13, *Iudith* 9/9; *CzechRozm* 112; iako Bog [...] mowił: gdy ná Zydy Nábuchodonozorá puścić miał? *ModrzBaz* 127v; Ielczce oštátnie pokuśił fię czárt/ y nocną obłudnością świeckie myfli ná nie puścił. *SkarŻyw* 226, 348 [2 r.], 480 [3 r.], 481, 597; *GrabowSet* D3v, S; *WujNT* 243; *SkarKaz* 5a; *SkarKazSej* 701a.

puścić w co (1): puśczeni mor w ziemię onę á wyleię gniew moy ku pomordowaniu iey *BibRadz Ez* 14/19.

W przén (13) : Wrychleybych ia poniżył wśzytki sprzećiwniki iego/ A puściłbych rękę fwą na człęká ie trapyącego. *LubPs* S4v; Nie przyfzedłem ábym puścił pokoy/ ále miecz. *BibRadz Matth* 10/34, *Ier* 25/27; Iżbych puścił głod/ miecz/ mor/ y káżdą iná fregość ná ziemię *RejAp* 83; á puśczeń miecz y głog ná ty fáłszywe Proroki *RejPos* 189, 334, 334v; iż ia ná táki pokoy ktory fwiát dawa puśczeń miecz *RejZwierc* 132v; *BudBib Iudith* 9/9, *Ier* 25/16; *CzechRozm* 112; gdy promień żywiący Puściłz twoiey lutości Ná chęc [...] *GrabowSet* D3v; karzełz/ ízkodzić z żadney ftrony/ Niechcąc: áni puścić zguby ná złą głowę/ Boże Miłosierny *GrabowSet* S.

a. *O opadach i innych zjawiskach spadających z nieba* [na kogo, na co] (7) : *LubPs* C3v, S; Abowiem po siedmi dnioch puśczeń defzcz ná ziemię *BibRadz Gen* 7/4, *Deut* 28/12; *SkarŻyw* 303.

puścić skąd [= z nieba] (2): *BibRadz Ios* 10/11; Tedy tuż przed ołtarzem puścił Pan Bog ogień z niebá *SkarŻyw* 492.

b. *Działaniem ludzkim* (2) :

puścić między kogo (1): ktory [Balaam] rádził Báláákowi áby był puścił pogorśzenie między fyny Izraélńskie/ áby oni to iedli co było bálwánom ofiarowano *RejAp* 26.

puścić na kogo (1): [cesarz Leon V] wielkie ná kościoł przénáfladowanie puścił *SkarŻyw* 300.

4. *Przestać, zaprzestać, zostawić; dimittere* *PolAnt*, *Vulg*, *JanStat*; *relinquere* *Vulg*, *Modrz*; *permittere* *Mącz* (142) :

a. *Przestać trzymać* [w tym: kogo, co, co (żywotne) (27)] (29) : A gdy ku mátcie przytąpił/ Vcho iey zęby włąpił: A y pierwey go nie puścił/ Aże iey wśzyftko vkąśił. *BierEz* L4; *RejZwierc* 120v; *Mącz* 232a; *GórnDworz* O7v, Q8v; *HistRzym* 125; vyrzał onęfz lińkę/ á oná kokofz [...] wgębie/ niešie.

y puściwfy ią/ łamá [...] zdechlá. *SkarŻyw* 496, 348; *CzechEp* 195; *WujNT* 178 *marg*; *GosłCast* 29 [3 r.].

puścić z czego (1): [*pies*] vyrzał swoy cień w wodzye/ puścił mięso z gęby á do cieniá fie rzucił *BielKron* 46.

puścić komu (1): chciał wziąć [!] liřth z [r]ęku iego ále niemogł. [...] A oni przyřzedřzy ku Alekřzemu rzekli iemu: [...] puść nam liřt tento/ byřmy fie dowiedzieli co ná nim nápiřano. *HistRzym* 125.

Zwrot: »puścić ręce« (1): Y zá nořki włápię/ nie puřczę cie dáléy [...] (-) Puřcze mię iuř/ řmiřuy fie/ puść ręce zemdloné. *GosłCast* 29.

Przen (1) : Z przodku fie złemu przeciwiay/ [...] Puřciřzli gdy zá rogi mařz/ Zá ogon iuř nie vtrzymařz. *BierEz* N.

α. *Poluzować, poluźnić, zwolnić napięcie czegoř [w tym: koniowi (3)] (10) :*

Zwroty: »wędziłá puścić« (1): Y koniowi ná zawodzie gdy mu wolno wędziłá puřczą/ [...] czářem ledwe kłujem do křefu przybieży. *RejZwierc* 54.

»puścić wodze(-ę)« = *laxas dare habenas, permittere equum Mącz* [szyk zmienny] (4): *Mącz* 186b, 226c; *GórnDworz* P3; Z dobrą tedy otuchą puřćcie koniom wodze *KochJez* B2.

»wolno puścić« (1): *RejZwierc* 54 cf »wędziłá puścić«.

Przen (5) :

Zwrot: »puścić wodze(-ę) [komu, czemu]« = [*alicui*] *servire Mącz* [szyk zmienny] (5): *vela dare suae famaie* [...] Puřćcie wodze řwey sławie/ to yeřt/ nic řobie dobrej powieřci nie ważyć. *Mącz* 479a, [388]d; nie řfáiąc nigdy thák wiele iednemu człowiekowi/ iřby [...] iemu łámemu/ puřćiwfy wodzę/ wřzytko w moc dáć miał. *GórnDworz* li7; *KochPs* 161; Nie puřćileř wódz gniewowi *KochPieř* 46.

β. *Pozwolić się rozprostować czemuř zgiętemu* (2) : kazał řchylić dwoie drzewá/ do ktorych zá nogi przywiázawřzy Beřfá/ puřczono drzewá/ rořtárgnęły Beřfá *BielKron* 125v, 153v.

b. *Przestać mieć [w tym: co (89)] (95) :*

α. *Oddać, zrezygnować, przekazać komuř innemu (zwykle dobrowolnie), teř sprzedać (zwłazszcza posiadłość, terytorium pańřtwe lub stanowisko i przywileje; dare PolAnt, Mącz; addicere Mącz; resignare JanStat; cedere, dissolvere Cn (94) : ZapWar 1547 nr 2639, 1548 nr 2668; kiedy ktho dziedzictwo zmarłego Przyiácielá przyięte/ [...] ták řpełná iáko przyiáł puřćić chce GroicPorz p3; Láthá 1297. Wacłław řyn Otokárow ná Polřkie křięřtvo á pořthym ná Czeřkie kroleřtvo był wřięřt/ ale křięřtvo Polřkie puřćił *BielKron* 325v, 152v, 180, 186, 228v, 369v, 438v; *SkarŻyw* 582; wiele ich w vbořtwie trwáli/ puřćiwfy czeřne imienie/ ćierpieli więřzenie *ArtKanc* O15, K7; *ActReg* 80 [2 r.], 86, 87, 89, 131, 165; A ielli ninieyřzy Vrędnicy Sądów Ziemřkich dla řtárořci zechą puřćić Vrędy: to im wolno niech bęđzie. *SarnStat* 1212, 7, 77 [2 r.], 483, 491, 582 (11); [Item bartnicy goniędzcy opowiadali się przed nami, iř takiej daniej miodowej po 15 rączek miodu płacić nie mogą, [...] chcąc raczej leziwa i barci puřćić, niřli takową dań płacić *LustrPodl* 142].*

puścić komu, czemu (45): *LibLeg* 11/77v; Ioás ná opráwę kořćiołá Páńřkiego/ puřćił káplanom pieniádze offiárne *Leop* Dd6v; *UstPraw* B3v, B4, F4v; temu ktory [*chce*] [...] řupicę twoię wřiáć/ puść mu y płařcz. *BibRadz Matth* 5/40, I 21b *marg*; profili áby páńřtvo puřćił řwemu řynowi *Zelimowi*.

BielKron 258v, 125, 179v, 180, 206, 227v (10); Kto panu miało pułci/ i fumnę daruie? *KochSat* B; *Mącz* 87a; *HistLan* E2; *BudBib* 3.Esdr 4/50; *CzechRozm* 247; *SkarŻyw* 573; yłz pułczyel oczycz łzynowy łzwemu walkowy. włyftek *Grunth ZapKościel* 1585/62v, 1580/13v, 1585/62v; *ActReg* 80 [3 r.], 87, 164, 165; *OrzJan* 9; *WujNT Matth* 5/41[40]; tutor iéy [sprawy] dáléy zátrudniác nie ma/ ále dobrá kreditorowi pułcić. *SarnStat* 582, 86, 90, 1101, 1277; *CiekPotr* 80. Cf »pułcić w dziedzićtwo«, »wolno pułcić«.

pułcić między kogo (1): Pułczę włytkę máiętność między dziatki fwoie *HistLan* A3.

pułcić za co (4): *BibRadz Gen* 23/9; Bona alicui addicere, Pułcyć komu ymienie zá pewne pieniądze. *Mącz* 87a, 253d; *ActReg* 80.

pułcić jak [= za jaką cenę] (2): Ubi me dixero dare tanti, Yáko pułczę/ zácenię ták drogo. *Mącz* 440c. Cf »tanie pułcić«.

W przeciwstawieniu: »trzymać ... pułcić« (1): A którybykolwiek przeciwko ninieyfzýy vftáwie iáki Vrząd álbo Doftoieńftwá trzymał/ y nápomniony niepułcił: dobrá iego máią bydź do łkárbu obróconé *SarnStat* 74.

Zwoty: »pułcić w dziedzićtwo [komu, czemu]« = *dare in hereditatem PolAnt* [szyk zmienny] (3): *BibRadz Gen* 23/9, 18; ty Páńftwá [Podlasie, Wołyń] były z Coroną Polfką. Ale ich nigdy w dziedzićtwo Coronie byli niepułciłi. *BiałKaz* L.

»tanie pułcić« (1): podobno drugiego Choć tániey pułcić przyidzie, kupcá łzukác mułi. *CiekPotr* 45.

»pułcić na targ« (1): iułz był pułcił ná targ dom. *CiekPotr* 13.

»wolno, dobrowolnie pułcić« [w tym: komu (2)] (4:1): *ZapWar* 1536 nr 2492 [2 r.]; *GroicPorz* ddv; tha Galkowa wolno pułczela then dom *ZapKościel* 1582/30v; to co wzięł/ ma dobrowolnie pułcić. *SarnStat* 1160.

Szeregi: »pułcić i wyrzec się« (1): áby [przełózeni] godné ludźi ná łwé mieyfcá poftánowili/ [...] pułciwły y wyrzékłzy łie tytułu [*dimisso atque renunciato titulo JanStat* 877]. *SarnStat* 1098.

»pułcić i zdać« (1): Stum/ Nowumforum/ Chełm [...] [powinni będziemy] Naiálnieyłzému Pánu Królowi/ y Królestwu Polfkiému/ [...] pułcić y zdać [*dimittere et resignare JanStat* 881] *SarnStat* 1101.

W przen (2) :

Zwrot: »pułcić w ręce [(czyje)]« (2): áż też mułiał pułcić Papieźowi w ręce podawanie y Annaty *BielKron* 180, 192v.

Przen (5) : téy łálki BOżýy/ którą raz ieftem nápiątnowány ná Vrząd Kápłáńłki/ nie pułciłem/ áni pułcić iéy mogę *OrzQuin* G3v, G3v.

Zwrot: »pułcić tanie« [w tym: komu (1)] (4): Záprzedaleł nas lud twoy ách moy miły Pánye/ A zá rownym łfáčunkyem pułciłeł nas tanye *LubPs* Mv; *RejZwierz* 83; Przetoż to co łie kolwiek tu iuż nápiłáło/ Wolno będye iák łie zda łzacowác káždemu/ Bo pułczę tániey grołzem zwłáfczá iefłi łwemu *HistLan* F6; *KochFr* 32.

β. *Stracić, zgubić coł, co okrywa* (1) :

Zwrot: »z siebie pułcić« (1): á gdy ią [rołlinę zwaną wronie oko] chczą odmiękczyć/ tedy kładą w winny oczeth áthak zmięknie y łkorę wirzchnią s łiebie pułci *FalZioł* I 94c.

c. *Przestać coś czynić, trwać w czymś [w tym: co (7)] (8) : ZawJeft 42; puściwłzy infzē genera vitę dofyć zacné/ vsiadłem ná oyczyftéy roli JanNKar A2; GosłCast 34.*

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): ledwie puścili w czym fye źle kocháli. Kocháli fye w fałszywych Bogów próznéy chwale ZawJeft 5.

Zwroty: »precz puścić« (1): żądy mierżionych/ Droge precz [bym] puścił/ w niepamięć rzuconych. GrabowSet Q.

»z ręku puścić« (2): Continuare diem et noctem opus aliquod, Cálą noc y dzień yákiey roboty z ręku nie puścić. Mącz 447b; Oczko A3.

W przeni (2) : ále gdy puściwłzy tę pewną/ y dobrze vtwierdzoną drogę/ wići fię około płotą plotą/ tedy nielza/ iedno ie też także roplátác/ iáko fą vplecione. CzechEp 327; GrabowSet Q.

d. *Przestać przebywać gdzieś, opuścić, przenieść się gdzie indziej [kogo, co] (8) : ModrzBaz 48v; [zmarła matka] Ná wieki wieczne was puścić musiáá WisznTr 17, 16; OrzJan 53; O Pánie [...] Ktoryś miał zdrowie ludzkie ná ták wielkiey pieczy. Dla niego s [!] niebá y dniem wiecznym iálne domy Puścił WitosłLut A6v; Dopieruczko tu chciaá puściwłzy fwé łóże Widzieć świat GosłCast 23.*

Zwroty: »puścić precz« (1): puścili thedy obegnáncy pierwzse mury precz/ zá drugie zázli dla lácniefzey obrony BielKron 315v.

»świat puścić« = *umrzeć, zginąć (1):* Y dla tegóz świat puścić? á śmierć fobie zádac? GosłCast 34.

e. *Przestać coś twierdzić, mieć jakieś zdanie, odstąpić (2) :*

[*puścić od czego:* Acz przedtem Ioannes, mając pośrzednikiem być w jednaniu, ku drugiej stronie, to jest ku Merlinowi przystąpił, wszak nigdy od sentencyjej brackiej nie puścił AktaSynod I 333.]

Zwrot: »zdanie swe puścić« (2): WujJud 123v; Vpor też nieprzyaciel ielt mądrości/ który wywodom lepszym nie vtępuie: á choć widzi iż go rozumem przemagáią/ iednákwfwego zdánia puścić nie chce SkarKazSej 661b.

5. *Nie przywiązać wagi: zlekceważyć, zapomnieć, przebaczyć [w tym: kogo, co (82)] (86) :* ktorzy puściwłzy pochlebftwo światá tego/ będą chćieli ftanáć przy łzczerey prawdzie WujJudConf 12v; CzechRozm 97; CzechEp 68; przecię dla tego iuz vtawác nie mamy/ że Turczyn częfté zwycięztwá miéwał. Ale niech [Turcy] pułczą zwycięztwá: rádniey niech przyczyny zwycięztwá nam powiedzą OrzJan 25; gdy [św. Paweł] gromił Koryntczyki/ [...] vcząc ábo krzywdę znieść/ ábo ią więc puścić PowodPr 21.

Zwroty: »puścić (m)imo się« [szyk zmienny] (23): fławny Krolu/ puść imo fie/ á nie bądź porufzon w vmyśle fwoim ku żadnemu z nas s powieści opifania ludzi złościwych BielKron 443v; iefliże W.K.M. ten ták wielki Máiefstatu fwégo policzek mimo fye puściłz bes pomfty. OrzQuin N4v, Y4v; GórnDworz Ll3v; CzechRozm 30v, 77, 227; áby nic mimo fye niepuścił/ [...] coby choroby odpędzić/ á zdrowia rátuiąc/ żywotá przedłużyć mogło Oczko 1v; KochPs 162; StryjKron 707; CzechEp 53, 173, 211, 260, 319; ActReg 85, 163, 173; GrochKal 13; miłósiernie [Boże] puść imo fię ilekroć okrom ciebie co infze⁸⁰ rozmyślam LatHar 603; JanNKar A3v; Abyś obrážę ktorą małz przeciw fynowi Swemu puścił mimo fię. CiekPotr 89; CzahTr A2; [Diar 1566 15; CorfusDocum 1567 nr 151].

»puścić z pamięci« [szyk zmienny] (4): GórnTroas 49; by z pámięci Bog wieczny/ puścił/ moje niepráwóci GrabowSet S3, S4, X3.

»puścić precz« [szyk zmienny] (4): *OrzQuin* Y4v; Nie płacz namilřza mătko: puść precz té kłopoty *ZawJeft* 42; *GostGospSieb* +4; *GórnTroas* 49.

»samopas puścić« (1): Nie opătrzy dobytká/ mărchwie nie wypiele. Ták niebogá lámopás puści gołpodárłtwo *KlonWor* 48.

»puścić na skrzydło« (4): *RejRozpr* Kv; *RejJóz* Ev; A iáko chytrze tę lieć ná nas fwiát rozbiwa. Iákoby rad żadnego nie puścił ná łkrzydło/ A ták wřzytki pomotał iáko ine bydło. *RejWiz* A9, 7.

»puścić na stronę« [szyk zmienny] (9): *GroicPorzRej* C4; *RejWiz* 10; Przy ktorey [prawdzie] ci teř tylko zořtáwáiá/ ktorzy/ puściwřzy wřzyłtko ná łtronę/ ná lámym łowie Bořym [...] przeřtáwáiá. *CzechRozm* A3; *Oczko* 12, 25v; *KochPs* 127; *CzechEp* 81, 265; Puść fráfunek ná łtronę *SapEpit* A2v.

»na szrot puścić« (4): Był biřz nie człek ale zaiącz Bys to miał tak na łrot puścić A tego lie łrodze nie młćić *RejJóz* H2v; *GórnDworz* V3; *MycPrz* II C4v; Którzy włtyd/ y cnotę łwá ná łzrot puścili. *KochPs* 141; [*RozprKsiędza* C8v].

[»na wiatr puścić«: Tořem dopiero ná wiatr [...] Pierwřze łwe dumy puścił y nádzieie. *RybWierszeřalob* A2v.]

»w zapomnienie puścić« (1): my ludzie ciálem obłoženi/ ktorzy rzeczy duchowne y niewidome wnet wřapomnienie puściem: [...] *Skarřyw* 301.

[*W przen*:

Zwrot: »od serca puścić«: łásiádki [...] do niey się zchádźáły [!]: vpomináiác iá/ áby to co iuř być nie moře/ od łercá puściłá *HistFort* C7.]

a. *O tematyce wypowiedzi: nie wymienić, nie rozwinąć, pominąć; omittere Modrz* (33) : Potym puściwřzy wiele piřm Stárego Zakonu/ Przypáthřmysie iálnym obiethnicom y poćiechom Kryřtułowym. *Grzegřm* 5, 65; *CzechRozm* 126; *Oczko* 11v; Ná co krotko odpowiádam/ puściwřzy długie I.M. dyłkurřy *CzechEp* 304, 273; Bo puściwřzy inřze pány/ Křięřetá/ Elektory/ y Króle [...]: Wielki Kárzeł Piąty/ [...] źiemie Włolką y Niemiecká [...] zpiął z Koroná Polřką. *OrzJan* 63; Puściwřzy tedy Latinos, ná któřych mieyłce nářtąpili Rzymiánie, ci [*rozprzestřzenili jęřyk grecki*] *JanNKar* C, Dv.

puścić komu (1): A dobrze/ kiedy lie ták omyłny fwiát mieni/ Iř kiedy mądřzy milczá/ niech mowiá łzalen. Ale [...] puścmy im/ tych zacnych przykłády *RejZwierz* A6v.

Zwroty: »(m)imo się, mimo puścić« [szyk zmienny] (8:1): *Diar* 64; *CzechRozm* 217v, 253; *Oczko* 1; Puściwřzy tedy imo fię inřze piřmá y Pfallmy/ [...] wezmę ze dwá tylko ku przykłádu. *CzechEp* 287, *2, 231; *Medykli* to mądřy/ [...] bądź Philozoph/ [...] puřzczę mimo Geometřę/ Gwiazdarzá/ Hiřtoryká/ Poetę/ y inřze vczonych ludzi potomřtwo *GostGospSieb* +2v; *OrzJan* 23.

»odłogiem puścić« (1): Ale to odłogiem/ dla przedłuzenia/ puściwřzy/ wrácam fię do tego: iáko mi kłámřtwo *X(iądz) K(anonik)* zádáie niewřtydliwe *CzechEp* 216.

»precz puścić« (1): Co ábym Philozophy v bogářřzych záwřdy chlebá źebrzące precz puścił/ áza lie okázác w wielkich Monárchach [...] nie moře *GostGospSieb* +3.

»puścić na stronę« = *omittere Modrz* [szyk zmienny] (13): *GórnDworz* Gg; *RejZwierc* 39v; *CzechRozm* 232v; Puścmy teraz ná łtronę one roznořci pánow od poddánych/ łłáchćicow od chłopow: boć to wymyřły człowiecze. Przypátrřmy fię przyrodzeniu ludřkiemu *ModrzBaz* 143, 61; Ale tę łubtyłną obferwácyá puściem ná łtronę *Oczko* 29v; *CzechEp* *2, 54, 61 [2 r.], 89; *KochCz* A4;

A puściwfy ná łronę wiele innych rzeczy/ iefli co pod łłońcem ták łprofnégo náležiono być może/ iáko iefł pijáńłtwo *KochPij* C.

6. Powierzyć czyjejs decyzji, zaufać, spuścić się na kogoś [w tym: co (10), na kogo, na co (11)] (12) : *GórnDworz* C2, Z6v; puścmy tę rzecz ná bącznych/ wczćiwych y łpokoynych ludzi rozłádek *CzechEp* 61; *SarnStat* 1160; Puść ná Bogá łprawy twoie *CzahTr* [D2]; [Y przeto czyiá rzecz łpráwiédliwa iefł/ lepiéy iá puścić ná łędziégo/ niźli ná iednaczá *SenekaGórn* [121] (*Linde*)].

Zwroty: »na baczenie puścić« (1): Lecź ia to ná baczenie pułzczę rad káźdego/ Godneli łá te wierze rozłádku tákiego. *CzahTr* C4v.

»puścić w [czyjá] opiekę, na [czyjá] pieczę« (1:1): Iedno mię połluchay máło A pułcz to na moię pieczę *RejJóz* E7v, D3.

»na wołá [czyjá] puścić« [szyk zmienny] (4): *WujJud* 196; [*Chrystus modłác się w Ogrójcu*] po trzykroć [Boga] o to prołzác/ by go [kielich] raczył odiać/ ná iego wołá puścił *ArtKanc* D12; *Paprup* L2v; że exekucyá dekretu [Pílat] ná wołá ich [Żydów] puścił *LatHar* 318; [włzytkoby łie ná wołá rozchełznáná łędziégo puścić mułiáło *SenekaGórn* [121]].

[W przen:

Zwrot: »na [czyje] ręce puścić«: bo my w niebytności naszej Wilno i wszytki rzeczy Wilnie na TM ręcełmy puścieli. *ListyZygmAug* 1556/324.]

7. Wypuścić z siebie na zewnątrz, wydzielić; mittere Vulg, Mącz; dare Vulg; reddere Mącz; educere PolAnt; emittere Cn (82) :

a. Wydzielić substancję [co] (28) : Wyelką obfitość łprofnych żab zyemyá ich puściłá *LubPs* Yv.

Zwrot: »dech puścić« (1): Spiritum suspendere inter legendum Długo tchu nie puścić. *Mącz* 289c.

Przen (1) :

Zwrot: »duszę puścić« = *umrzeć* (1): iefłliby była v niemocznego [uryna] [...] mdłofć znamionuiącza: krwié mu iuź nie pułzczáy/ boć on iuź dułzę pułci. *FalZioł* V 73v.

α. O płynach (8) : vwierć czo nalepiey [migdały] przez wody aby mleka nie pułciły *FalZioł* II 22v; ná vderzenie łáki iego [Mojżesza]/ opoká hoyná rzekę wody puściłá. *SkarŻyw* 484.

puścić z czego (1): Thedy puścił Wąź z páłłczeki łwey zá niewiáłtá wodę iáko rzekę *Leop Apoc* 12/15.

Zwroty: »z siebie puścić« [szyk zmienny] (2): gdy gi [goździk] łcifniefz á on pułci s łiebie tucznoć/ to iefł wilkoć włáfná: ten iefł dobry *FalZioł* I 60c, I 112a.

»źródło z oczu łez puścić« = *rozplákać się* (1): Rzekłzy to/ źródło z oczu łłonych łez puściłá *GosłCast* 59.

αα. O opadach (2) :

Zwroty: »[z czego] dźdze puścić« (1): Gdy złwych łciemnych obłokow [niebiosá] gęłte dźdze puściły. *WisznTr* 7.

»puścić [komu] roseć« (1): *RejAp* 59 cf »puścić z łiebie«.

»puścić z łiebie« (1): niebo [...] nie puścić [lege: pułci-ć] nigdy rofy s łiebie wedle potrzeby czáłow łwoich. *RejAp* 59.

β. *Wydalić z organizmu (o odchodach) (17)* : Dobrze też psinki wtłukfzy wlać koniowi w gárdło/ [...] á ielli iefzyczne niemoże puścić/ vřtruz z mydlá cienki czopek/ [...] *SienLek* 173v.

Zwrot: »gnoj puścić« (1): Ale gdy kón z ochffatu/ gnoiu puścić niemoże/ [...] vczyń mu czopek z mydlá *SienLek* 168v.

»mocz, wodę, urynę puścić« = *urinam facere a. reddere Mącz* [szyk zmienny] (6:6:3): Vriny gdy kto puścić nie może. *FalZioł* +++4b, I 68a, 103a, IV 3c; Micturio, Chce mi fie s wodą/ Rad bych wodę puścił. *Mącz* 222b, 264b, 508c; ále go [konía] przed tym wřpocić dobrze musífz/ tedyć mocz puści. *SienLek* 173v, 107, 107v [2 r.], 173, 173v [2 r.]; *Calep* 660b.

b. *O potomstwie: urodzić, spłodzić [kogo] (2)* : ktora [*Matka Boża*] tákie naśienie puściłá/ którym ftarty řzátan duře oycow ř. [...] z otchłáni puścić muřiał. *SkarŻyw* 262.

Zwrot: »na řwiat puścić« (1): ták okrutná być mořelř ná oycá/ ktory cię ná řwiat puścił *SkarŻyw* 14.

c. *O tym, co wyrosło, ukazało się z podłóža: wytworzyć; facere PolAnt [co] (12)* :

α. *O roślinach i ich częściach (11)* : vpadł defzcz obfity ná zgorzálą zyemię/ Ze nátychmiařł puściłá zyołek kářde plemię. *RejWiz* 181v; chćiał áby mu [winnica] wdźięczne iágodki rodźilá/ Ale oná ćierpniące y przykre puściłá *ArtKanc* K5v.

Zwrot: »korzeń (a. korzonek) puścić« (2): Bo iefłiře ziemiá nie będzie z głęboká vmiękcřzona/ iuř zyárno nie może korzonká głęboko puścić *RejZwierc* 109v; *Calep* 1076b.

»puścić liřcie« (1): Gdyby iuř gałás iei [figi] młodocianá byłá/ i puściłá liřcie [germinet folia] *MurzNT* Mar 13/28.

»puścić odrořł« (2): *OpecŻyw* 5; Od zápachu wodnego [stare drzewo] odmłodzi fię/ y puści odrořł [faciet ramum] iáko řzczep. *BudBib* Iob 14/9.

Przen (4) :

puścić na co [= *dokąd*] (1): Rzymřka Stolicá [...] Vlice řwe ná Indye puściłá. *SkarJedn* [d9].

Zwrot: »puścić korzeń a. korzenie [coll]« (1): rozmáite złořliwych mnořtwo/ nie będzie pożyteczne/ y cudzołózne řzczepienia/ nie puřczá korzenia głęboko [non dabunt radices altas] *Leop Sap* 4/3.

»puścić latorořli« (1): [kto] puści s fiebie latorořli cnotliwey povinnořci řwoiey ku ćci Bogu [...]/ kářdego/ ná kářdy ćzas do fiebie wdźięcznie przyjmowác raczy. *RejPos* 60.

»owoc puścić« (1): *SkarŻyw* 576 cf »z ziemie puścić«.

»puścić z siebie« (1): *RejPos* 60 cf »puścić latorořli«.

»z ziemie puścić« (1): á krew męćzeńnicka táki owoc z ziemie puściłá. *SkarŻyw* 576.

β. *O zębach* (1): Koń áře we trzydźięřci mieřięcy/ dopiro zęby řrednie puści *SienLek* 188.

d. *O zjawiskach řwietlnych* (1) :

Zwrot: »puścić z siebie [co]« (1): Táķze y mieřięć/ y gwiazdy/ puřczá z siebie ořobliwá y řtráľzácá ćięmnořć y miegotánie. *SkarKaz* 5a.

e. *O dźwiękach: wydać głos [co] (39)* : Tráby/ bębny/ y dziáľá/ zewřzad grom puřciły. *StryjWjaz* C.

Zwrot: »głos puścić« (1): Ich [wóđ] przepářci y obłoki řtráľzne głofy puřciły. *LubPs* R5.

α. *O głosie wydawanym przez ludzi* (37) :

Zwrot: »puścić głos« (1): A P. Iezus puřciwřzy głos wielki (y) Duchá wpuřcił. *LatHar* 713.

αα. O tekście, zwłaszcza zawierającym informację; w zwrotach często: rozpuścić pogłoskę (36) : *MycPrz* II C3v; ten to Tryfteriufz takie o nim prorocstwo puścił *SkarŻyw* 461; Modłcie się za mną wżycy/ w łprawách świątobliwi/ [...] Puścicie zá mną przyczyny/ do Pána wiecznego *GrabowSet* B; *SkarKazSej* 663a.

puścić między kogo (1): puścił tę był łlawę między ludzie o Thezeufye bękárcie żeby myał być łynem Neptunułowym *GliczKsiąż* B5v.

puścić dokąd (5): *BibRadz* 2.*Esdr* 6/13; Tego czáfu Tatárowie Przekopłcy [...] gothowáli fie ze cżterzmi woyłki/ do Mołkwy głos puścili/ á do Ruśi poźli *BielKron* 416, 356v; *GrabowSet* E3v; Bo [*Konstantyn Wielki*] puścił wyroki łwoie łęzykiem Łácińłkim/ po wżytkim świećie *SkarKazSej* 679b.

Zwroty: »puścić głos, [[co] w głos]« [*szyk zmienny*] (15): bo ten głos o nich pułczono było/ iż nápołykawłzy złotá y drogich kámieni/ vciekli z miáłtá. *BielKron* 147; á puścili głos/ ielłi im dwánaście ártykułow połtąpią pánowie/ tedy fie iednáć będzem. *BielKron* 201v, 75v, 103, 160v, 201v, 222 (14); znáchnienia y obiawienia Bołkie^g/ [*św. Piotr*] puścił on łlawny głos y wyznánie/ ná ktorjm kościoł wżyciek zbudowány łtoi: Tyś ielł/ powiáda/ Chrjłtus Syn Bogá żywego. *SkarŻyw* 597; [*ListyPol* III 1550/49 [2 r.]; Y puścił to w głos [*król*]: iże zá czás dlugi Ni łam takiego nie doczeka łlugi: [...] ni Rzecz połpolita *RybWierszeŻałob* B3].

»puścić sławę [= wiadomości]« = *vocem mittere Mącz* [*szyk zmienny*] (9): *GliczKsiąż* B5v; *BibRadz* 2.*Esdr* 6/13; *Vocem mittere contra aliquem*, Puścić yáką sławę o kim. *Mącz* 504c, 96b; *GórnDworz* M6v; *BudBib* 2.*Esdr* 6/13; o ktozem [*Grecy o koniu trojańskim*] puścili sławę/ żeby to zá dar Pálládzie zołtáwili. *ModrzBaz* 130v *marg*; *GórnTroas* 37; *GrabowSet* E3v.

»puścić słowo(-a)« [*szyk zmienny*] (2): gdy [*Bóg*] puści łłowo łwe/ wżytko fie to [*tj. rośliny*] rozwinie *LubPs* ff3; *KochMon* 27.

»słuch [= wieść] puścić [do kogo]« (1): Niech to dáleko od nas oddali Pán Bog M. Cefáru ábychmy połpołu takiego mniemánia o łobie łłuch puścić mieli do Krolá Polłkiego *BielKron* [332²].

»puścić wieść« = *rumorem dissipare Mącz* [*szyk zmienny*] (3): Amázones [...] puścili teź były y o łobyte tę wyesć/ iż ich przodek myał być Mars *GliczKsiąż* B5v; *Mącz* 360b; Lełko puściłwzy wieść do Litewłkiej ziemie ciágnąc/ [...] obroćił ono woyłko do Mázowłza *StryjKron* 370; [*StryjKron* 484 (*Linde*)].

»puścić złe imię [na kogo]« = *zniestawić* (1): Y przyłádzą ná nim łto łrebrnikow/ [...] iłz puścił złe imię [*eduxit nomen malum*] ná dziewicę Izráelłką *BudBib* *Deut* 22/19.

8. *Będąc w podróży (zwłaszcza płynąc) minąć coś po drodze, wybrać inną drogę [co]* (6) : Puściłwzy Gdańłki Blokus imo Hylę Ma żegłowánia do Bornholmu chwile. *KlonFlis* D, G4v.

puścić z której strony (w prawo, na prawo) (1): Niektorzy vściem płyną do Káiru Nilowym/ [...] Puściłwzy w práwo Kárthágińłkie grody *KlonFlis* D2v, Hv.

Zwrot: »puścić na stronę« (1): puścili rzekę v Orłzey ná łtronę iecháli do Drułzłká *BielKron* 436.

Przen (1) :

Zwrot: »puścić mimo się« (1): [*Helena mówi do Wenus*:] Juź tam sama siedź przy nim, a do nieba drogę Puść mimo się, a nie chciej nog swych tam mordowác *KochMon* 33.

9. *Opublikować tekst [co]* (2) :

Zwroty: »miedzy lud puścić« (1): áz kiedy Rzymiánie sftáli fie Krześciány/ thedy [...] ie [księgi Sybilli] miedzy lud iáwnnie puścili. *BielKron* 132.

»puścić na świat« (1): A ták ty kfiądzki niżey nápińáne/ ácz zá wftydem wydáne: gdyż puścić co ná fwiát/ ná rozmáite fady/ ieft fie ná co rozmyflić. *RejWiz* A5.

10. Nakazać [co komu] (1) : y przyźzło z práwá do przyśięgi. puścił im przyśięgę Arcybiskup: á sam będąc przy niey/ y widząc/ ifz niespráwiedliwie przyśięgli/ ípytał ich: á przyśięgliście? *SkarŻyw* 519.

11. O Bogu: skazać [kogo na co] (2) : A ty ktorzy z námi ípołu tego [grzechu] vżywáią/ chce ie puścić ná vdręczenie okrutne. *RejAp* 31; iuz tákowe obiecał puścić ná vpadek ich/ á ná pomstę ludu fwoiemu *RejPos* 175.

12. Dokonać, przeprowadzić coś [co] (1) : Panie Miernikv, [...] tvcz [lege: tuć] my [...] pomiare we wssythkim dostatecznye pvszczili *ZapWar* 1551 nr 2684.

13. Rozpuścić włosy (1) :

Zwrot: »samopas puścić [co po czym]« (1): Proftowłofe Krenides wárkocze samopás Po rámionách puściwfyz płączá *KlonŻal* B.

14. Wykopać a. wybudować coś podłużnego [co] (3) : Greckie Kfiążethá kiedy Turcy poczęli Europę pofiádác/ oni od morzá do morzá/ od brzegu do brzegu ná tych ciálnych mieyfcách mury puściły/ y przegrodzili fie od drugiey Grecyiey. *BielKron* 272, 273; A kiedybyś miał dwa źłoby ftołowác/ puścić ná tył źłób mięfzły *Strum* G.

15. Postawić, nadbudować [na co] (1) : ná wyfokie páłace/ kopay głębokie fundámenty. Tym mocnieyfe budowanie poftáwifz/ im ná głębfze ófnowanie puścifz. *SkarŻyw* 32.

16. Spowodować, że ktoś się do kogoś źle ustosunkuje, sprowadzić, ściągnąć (1) :

Zwrot: »przekłęctwo [na kogo] puścić« (1): óftrzegay fie tego [okrucieństw na wojnie]/ á byś miał y iednę fuknię przedác á w drugiey fie do domu wroćić/ thedyć to lepiej będzie/ niżli głos niewinny á przekłęctwo ná fie puścić. *RejZwierc* 27.

17. Prawdopodobnie: Przekazać komuś majątek [kogo z czego] (1) : [...] vpomynayaczgo [Sirpowskiego, wielokrotnego mordercę, m.in. własnego brata, banitę, nielegalnie przebywającego w Polsce] aby mathcze fwey vczynyl przenofziny, kthora [lege: ktorą] gdi vinyefzyefch theda yá kthemv przywyedzyefz yfch czyá mvfzi puſzczicz ze wfcithkyego [niewykluczone znacz. przebaczyć], a starofthą [lege: starosty] íftrony zakladow pyenyedzmy [...] prozen bendzyefch. *LibMal* 1546/122.

18. Zwroty o różnych znaczeniach (38) :

»puścić cug [komu]« = *zrzucić obowiązek przysięgi z oskarżyciela na obwinionego [szyk zmienny] (1): SarnStat* 1160; [iż tu rękoiimia álbo potomek obwinionego/ może cug áctorowi puścić. *SzczerbSpecSax* 361 (*Linde*)]. *cf* też *Przen*.

»[co] w czacz puścić« = *rozzucić między tłum; przen (1):* Vfuto teź było ná rynku wielką kupę owfá/ [...] w ktorą kupę Kfiążę Sáfkie Wyborca koniem wfkoczył/ á mácą frebrną ftrychuiąc ftrychem frebrnym ludziom rozmierzał/ [...] á óftátek wolno wczacz puścił *BielKron* 331.

»[komu] dym w oczy, [cme między oczy] puścić« = *oszukać [szyk zmienny] (1):* był wielki ípor miedzy ftronámi/ gdy obie chytością fwą ná fwoy młyn wodę wiodąc chćieli píárzowi dym w oczy puścić [menti notarii caligines offundere studeret]/ wywrácáiąc mu on dekret. *ModrzBaz* 88; [Puściwszy

ćmę między oczy ludziom ślacheckim, że o pogłównie tylko szło, zniżono K.J.M., że mu odjęto składanie zjazdów *AktaSejmikPozn 1590/116*].

»puścić [co] w dział« [*w tym: między kogo (1)*] = *dać do podziału (2)*: infzy łup od fkarbow krol Agámenon puścił w rowny dzyał między Rycerftwo. *BielKron 60, 68*.

»los puścić« = *dokonać losowania; mittere sortem PolAnt, Vulg [szyk zmienny] (12)*: wssyczko Imienie na poly pomierziwssy rozdzieliwssy mayą Losz puszcziz a czo ssie kthoremv dosthanye S Lossu tho mayą dzierzecz wiecznyne *ZapWar 1550 nr 2655; Leop Ios 18/10; RejZwierc 64v; LatHar 725*.

~ *puścić między kogo (1)*: á wroc cie [!] lie zaś do mnie: żeby tu przed Pánem Bogiem wálłym w Sylo/ puścił między was Los. *Leop Ios 18/8*.

puścić na co (2): *ZapWar 1548 nr 2668*; dwa Kozły poštawił we drzwiach domu Bożego fwiádectwá/ puścił lofy ná obudwu/ ieden los Pánu Bogu/ drugi Kozłu ktory ma być wypuśczone *BielKron 38v*; [naodźnięcie moje los puścili *MurzNT Ioann 19/24*].

puścić o co (4): Gdy go zaś vkrzyżowáli/ podzieliłi fię łukniámi iego/ los o nie puściwłzy *LatHar 700, 320, 700*. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: zaimek pytajny (2), [aby]] (2): *ZapWar 1548 nr 2668*; puściliłmy lofy ktory ma poślác fwego łługę na brzeg *BielKron 451*; [iny lud połpolity puścił los áby wybráli iedną część z dziełiáci/ ktorzyby mieli miełłkác w Ieruzálem *Leop 2.Esdr 11/1 (Linde)*].

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym (1): Nie rozrzynamy iey [sukni]/ ále puścmy los o nię czyiá będzie. *LatHar 735*. ~

»puścić nity« = *osłabnąć, przestać stawiać opór; przen [cf też II.1.] [szyk zmienny] (2)*: Sklep ten niedobyty Puści prętko nity. *KochPieś 6; PowodPr 5; [DramStp I 607]*.

»plac puścić [komu]« = *ustąpić w walce (2)*: *KochPs 25*; Car Mołkiewłki plac mężnému Puścił Królowi Polłkiému *KochPieś 45*.

»[komu w czym] puścić przodek« = *przyznać pierwszeństwo (1)*: trudno tho człówiekowi przewieść ná łobie/ áby drugiemu w rozumie/ miał puścić przodek. *GórnDworz M4v*.

»na szańc puścić [co]« = *zaryzykować czymś (2)*: Iáko ma ná łzańc puścić zdrowie y máiętność *CzahTr C3v [idem] I2*.

»[co] na szrot puścić« = *przestać hamować (3)*: Bárzoś ná łfrot puścił mowę *RejRozpr I*; Bo młodołcz beż rozumu kto ią ná łzrot pułci Každye rzeczy łwowlolney człówieka dopułci *RejJóz E4; GórnDworz Ff4v*.

»[co] na sztych puścić [z kim]« = *porównać, który lepszy (1)*: Iełli [moje fraszki] podlełzé wálznych/ iełcze niewygrácie. Mam ia drugié/ co ie rad ná łztych puścę z wámi *KochFr 44*.

»(wolno) puścić uszy« = *posłuchać, co mówią ludzie (4)*:

~ *puścić do kogo (1)*: Czytáy łpráwy dowiełz fię puść włzy do ludzi/ Poznałz *SapEpit Bv*.

puścić między kogo (1): *RejŁas w. 13*; [Puścmy włzy między łtrony á połłuchaymy co o tey iednołci [ministrowie] mówią. *ŚmigłAbsurda 17*].

puścić na kogo, na co (2): Puścze też wolno oczy y włzy iuz y ná mniełzse łtany *RejZwierc 184v; RejPos 201v*. ~

»[z czego] wolno puścić« = *uniewinnić* (1): Ab impetitione adversarii absolvi, Z pozwów z ftroney przeciwney wolno puścić/ niewinnego nálieść. *Mqcz* 400d.

»wolno puścić« [*jako dodatek do innych zwrotów*] [*szyk zmienny*] (3): Puść jeno wolno między ludzie uszy: Któregoż stanu ta krzywda nieruszy? *RejŁas w.* 13; *BielKron* 331; *RejZwierc* 184v.

»puścić przez wota, per vota« [*w tym: co* (1)] = *zarządzić głosowanie* [*szyk zmienny*] (3:1): gdytopuszczono per vota [...] *ActReg* 140; A gdyby fie téż tráfiłá różność wót/ máią raz/ dwa/ y trzy znowu przez wotá puścić *SarnStat* 868, 47, 854.

Przen (1) :

Zwrot: »puścić cug [czemu]« = *zrzucić obowiązek przysięgi z oskarżyciela na obwinionego* (1): Lecź co fie tknie karania doczefnego/ niech cug fwoy puźczą prawdzie. *WysKaz* 25.

** *Dubium* (1) :

Zwrot: »puścić precz« (1): Ziehen laffen. Puścić precz. *Dimittere. Calag* 583a.

II. Intransit. (9) :

1. *Ulec pod naporem* (5) : A komu złałky [Bóg] dopułczy Is bez klucza zamek pułczy *RejKup* o7v; Gębá woła iefzcze náley/ Brzuch fie nie chce ciągnąć dáley/ A żołądek mowi iużci/ Ná ołtátek lzyciá puści *BielKom* E8; Mułząc puścić wrotá twoie [*Lucyperze*] Otworzą fie y pokoie. *MWilKHist* E2v; *KochFr* 33; *KochPieś* 46.

[*Przen*:

Fraza: »puściły nity«: Ale puściły nity; ksiądz metropolit i Waszym Miłościom przeszkodzi, i sam nawarzy piwa kwaśnego. *Listy* 1595/117.]

2. *Zginąć, przepaść* (1) : Puźczą bálwochwálftwá wízytki/ Srebro złoto y ine zbytki. *BielKron* 135v.

3. [*Ruszyć do walki [k komu]*]: rozłąpiło fie Rycerstwo ná dwie rowne części [...]. A gdy kłobie puścili/ ktory fie kolwiek z Leonem potkał/ y zkoniem fie wywroćić muśiał *HistOtton* 113.]

4. *Założyć się o coś [o co]* (1) : Iákboy [!] oni czo o fzkápy fie zákłádáią/ tedy powiedáią/ puścwa o nie *RejZwierc* 159v.

5. [*Wystrzelić*: iż syn x. Ieronimów, Abraham, rusznicę przyłożył do boku bakałarzowi, ale, jako Pan Bóg raczył, nie puściła. *AktaSynod* III 70.]

6. *O płynie: wypłynąć* (1) : tedy [*gdy wypije ocukrowanej wody*] y ciáło fye rychléy otworzy/ y vryna puści. *Oczko* 19.

7. *Odtajać* (1) : Mięfopuły fie przybliżáią/ á Wiofná z Látem nádchodzą/ iuż o náśieniu myślíc: fkoro puści/ orác/ śiac/ grodzić *GostGosp* 96.

Formacje współrdzenne: puścić się, dopuścić, dopuścić się, napuścić, odpuścić, opuścić, opuścić się, popuścić, przepuścić, przepuścić się, przezpuścić, przypuścić, przypuścić się, rozpuścić, rozpuścić się, spuścić, spuścić się, upuścić, upuścić się, wpuścić, wpuścić się, wypuścić, wypuścić się, zapuścić, zapuścić się; puszczac, puszczac się, dopuszczac, dopuszczac się, napuszczac, odpuszczac, opuszczac, opuszczac się, popuszczac, pospuzczac, przepuszczac, przepuszczac się, przypuszczac, przypuszczac się, rozpuzczac, rozpuzczac się, spuszczac, spuszczac się, upuszczac, wpuzczac, wpuzczac się, wypuszczac, wypuszczac się, zapuszczac, zwypuszczac; przepuszczawać.

Cf **PUSZCZENIE, PUSZCZON**

